

บทที่ 2

บริบทของพื้นที่ สังคมหญิงรักหญิงที่ปรากฏขึ้นในสังคมไทย

หากพูดถึงความสัมพันธ์ในแบบหญิงรักหญิงที่ปรากฏขึ้นในสังคมไทย คนส่วนใหญ่มักคิดว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากกระแสแฟชั่นเรื่องเพศสมัยใหม่ บ้างก็ว่าเกิดจากการรับเอาค่านิยมวัฒนธรรมเรื่องเพศวิถีในแบบตะวันตกเข้ามาใช้ แต่หากเราลองมองย้อนกลับไปในประวัติศาสตร์ของไทยผ่านเรื่องเล่า บันทึกต่าง ๆ แล้ว เราจะพบว่านานมาแล้วเรื่องราว เรื่องเล่า ของพฤติกรรมหญิงรักหญิงที่ปรากฏขึ้นมาในสังคมไทยได้ถูกบันทึกด้วยคำบอกเล่าปากต่อปาก บันทึกเหตุการณ์ผ่านตัวอักษร ร้อยแก้ว ร้อยกรอง บทกวี จิตรกรรมฝาผนังตามวัดต่าง ๆ ภายในประเทศไทย สารคดีหรือหนังสือต่าง ๆ มากมาย ก็ล้วนมีเรื่องราวของหญิงรักหญิงปรากฏให้เห็นในประวัติศาสตร์อยู่เรื่อยมา

ความสัมพันธ์ทางเพศแบบหญิงรักหญิงที่เกิดขึ้น จึงมิได้เป็นสิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้นในยุคสมัยใหม่อย่างที่หลายคนเข้าใจ หากแต่หลักฐานทางประวัติศาสตร์และบันทึกต่าง ๆ จากอดีตที่ตกทอดมาถึงปัจจุบันได้แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ทางเพศในรูปแบบนี้เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ในสังคมมาเป็นเวลาช้านานแล้ว จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏคำว่า “เล่นเพื่อน” น่าจะถือว่าเป็นคำเรียกหญิงรักหญิงที่เก่าแก่ที่สุดในประวัติศาสตร์ของหญิงรักหญิงไทย ซึ่งในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ว่า การคบเพื่อนหญิงด้วยกันต่างชู้รัก ด้วยเหตุนี้คำว่า เล่นเพื่อน จึงเป็นคำที่มีการเรียกใช้และถูกบัญญัติปรากฏเป็นหลักฐานยืนยันพฤติกรรมหญิงรักหญิงได้ชัดเจนที่สุดผ่านบันทึกประวัติศาสตร์ทางกฎหมาย ที่ตราขึ้นสำหรับหญิงสาววังซึ่งการกระทำความผิดยังเป็นความผิดตามกฎหมายเทียบบาลอีกด้วย กฎมณเฑียรบาลดังกล่าวที่ใช้กันถูกตราขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาชาววังยุคสมัยของพระบรมไตรโลกนาถโดยมีใจความว่า

“หากมีนางสนมกำนัลผู้ใด บังอาจละเมิดกฎเล่นรักกันเฉกเช่นสามีภรรยาจะต้องถูกลงโทษด้วยการเขียนด้วยลวดหนัง 50 ที และหากยังฝ่าฝืนมีการเล่นเพื่อนกันอีกให้จับมาลักคอด้วยถ้อยคำประณามแล้วใส่ตรวนจองจำ และแห่ประจานรอบ ๆ เมืองให้อับอายเข็ดหลาบ”

(Sinnot: 49, อ้างแล้ว)

ต่อมาพฤติกรรมและบันทึกเรื่องราวพฤติกรรมหญิงรักหญิงในยุคต่อ ๆ มาหลังจากนั้นก็ ได้ขาดหายไปชั่วคราว จนเพิ่งมาปรากฏขึ้นอีกครั้งในรัชกาลที่ 3 ซึ่งพฤติกรรมการเล่นเพื่อนในยุคสมัยดังกล่าวถือเป็นยุคสมัยที่มีการเปิดเผยเป็นเรื่องราวลายลักษณ์อักษรผ่านวรรณคดี กาพย์กลอน หรือจิตรกรรมฝาผนังต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นมาให้เห็นอยู่มากมาย พฤติกรรมหญิงรักหญิงในอดีตที่

นิยมเรียกกันว่า “เล่นเพื่อน” จึงถือเป็นคำเรียกพฤติกรรมหญิงรักหญิงในสมัยนั้นซึ่งส่วนใหญ่มักเกิดขึ้นในหมู่สาวสนมกำนัลใน

เหตุที่เป็นเช่นนั้นอาจเพราะว่า ในอดีตบรรดาคนหน้าตาดูดีขุนนางขุนทหารข้าราชการทั้งหลายต่างนิยมนำธิดาของตนเข้ามาถวายการรับใช้ต่าง ๆ ภายในรั้วในวัง เหตุที่ทำให้สตรีสยามในอดีตต้องถูกนำตัวเข้าถวายพระเจ้าแผ่นดินก็เพราะค่านิยมที่เห็นสตรีเพศเป็นช้างเท้าหลัง ไม่มีสิทธิมีเสียงมีอำนาจและต้องมีชีวิตขึ้นอยู่กับกำหนัดของผู้ชาย หน้าทีของสตรีจึงมีเพียงเสพสัณฐานให้กำเนิดทายาทเท่านั้น จนหนังสือพิมพ์ *Bangkok Calendar* ของ Rev.Dan Bradley, M.D. หรือที่คนไทยเราเรียก *หมอบลัดเด* ได้ลงข่าวว่า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชยาและนางสนมเจ้าจอมหม่อมห้ามเป็นจำนวนมากแค่ในปี พ.ศ. 2406 มีมากถึง 108 คน ขณะเดียวกันบรรดาสมเด็จพระในกรมและสมเด็จพระต่างกรม พระบรมวงศานุวงศ์ก็ต่างต้องมีนางสนมกำนัลฝ่ายตนไม่น้อยเช่นกัน และเมื่อเข้ามาอยู่ในพระราชวังแล้ว ก็จะมีการคัดสรรจากทั่วท่นต่าง ๆ ว่าเป็นลูกใคร บิดาใหญ่ขนาดไหน หน้าตาสวยงามปานใด ซึ่งถ้าบิดามีตำแหน่งใหญ่โต หน้าตาดีก็จะได้อยู่ในสังกัดที่ดี เช่นคณะละครวังหลวง ถัดจากนั้นก็พิจารณาตามรูปร่างท่าทางลดหลั่นกันไป ถ้าคนไหนมีท่าทางไปในทาง “ทอมบอย” มีหุ่นกำยำ ลำสันหน้อยก็ต้องไปเป็นทหารหญิงประจำราชสำนัก ฝึกด่านักฝ้ายใน ซึ่งการเป็นทหารหญิงที่เกิดขึ้น ยังอาจมีส่วนสัมพันธ์กับปฐมบทแห่งการเล่นเพื่อนในราชสำนักฝ้ายใน (เอกรงค์ ภาณุพงษ์, อ้างแล้ว)

ด้วยเหตุนี้จึงไม่แปลกที่พฤติกรรมการเล่นเพื่อน จะแสดงตัวออกมาได้โดยง่ายจากสภาพแวดล้อม จำนวนที่เต็มไปด้วยผู้หญิงและมีผู้ชายไม่ได้มีส่วนเข้าไปในกิจกรรมกรรมของสตรีในเขตพระราชฐานชั้นใน จึงยอมทำให้มีพฤติกรรมการเล่นเพื่อนเกิดขึ้น

ในสมัยรัตนโกสินทร์พฤติกรรมหญิงรักหญิงที่ปรากฏออกมาในรูปแบบของการ “เล่นเพื่อน” ถือว่าเป็นความประพฤตินันจั่วว่าแพร่หลายจนถึงขนาดเอามาเล่าลือกันไปต่าง ๆ นานาในสมัยนั้นว่าเป็นของแปลก แต่ก็คงไม่ใช่เป็นเรื่องร้ายแรงอะไรมากนักซึ่งปรากฏการณ์หญิงรักหญิงที่เริ่มแสดงตัว และปรากฏอย่างแพร่หลายในยุคนั้นก็ได้ถูกบันทึกเป็นหลักฐานเอาไว้ผ่านคำเล่าลือเรื่องเล่าต่าง ๆ ในสังคมไทยยุคนั้นซึ่งปรากฏเรื่องนี้แทรกอยู่ในหลายๆ แห่ง ดังเช่นในวรรณคดี ของสุนทรภู่

โดยในตอนหนึ่งจากกลอนตอนหนึ่งของสุนทรภู่ ที่บรรยายถึงความประพฤตินางสนมกำนัลเมืองรมจักร ในหนังสือพระอภัยมณีว่า เป็นพฤติกรรมคันที่เข้าใจว่าเป็นเรื่องผิดธรรมดาธรรมชาติ (สุนทรภู่หน้า 811-812 อ้างใน วราภรณ์ วิษณุรัฐ, 2551) โดยบทกลอนนี้ได้บรรยายพฤติกรรมการเล่นเพื่อนในหนังสือเอาไว้ให้เห็นได้ชัดว่า

“ฝ่ายห้ามแทนแสนสนมเมืองมัจกร แต่ล้วนนักร้องเพื่อนเหมือนกันหมด
 ด้วยเมื่ออยู่บุรีรัมย์ เพราะทำทศวงศาไม่ว่าไร
 จนเคยเล่นเป็นธรรมเนียมนางมัจกร ทั้งร่วมรักร่วมชีวิตพิสมัย
 กลางคืนเที่ยวเที่ยวเพื่อนออกเกลื่อนไป เป็นหัวไม้ผู้หญิงลอบทั้งกัน
 เห็นสาวสาวชาวเมืองการเวก ที่เอี่ยมเอกต้องใจจนไฟฝัน
 แกล้งพูดพลอดทอสนิพเข้าติดพัน ทำเชิงชั้นชักชวนให้ชวนใจฯ
 พวกพาราการเวกไม่รู้เล่น คิดว่าเช่นชื้อตรงไม่สงไสย
 ต่อถูกจับลอบต้องทำนองใน จึงคิดใจไม่หมายให้ชายเขย
 หนุ่มหนุ่มเที่ยวเที่ยวบิดไม่คิดคบ เหตุเพราะสบเชิงเพื่อนจึงเชื่อนเลย
 แต่เมืองเราชาวบุรีนี้ไม่เคย อย่าหลงเลยเล่นเพื่อนไม่เหมือนจริง
 อันมัจกรนักรากับการเวก อภิเษกเสนาหาประสาหญิง
 ออกอ้ออิงหึงสัหวงเพราะช่วงชิง ถึงลอบทั้งทุบตีเพราะที่รักฯ”

การประพาดิตนเป็นคนรักเล่นเพื่อน ของบรรดาสาวสนมกำนัลในรั้วในวังนี้คงจะเป็น
 เรื่องที่รู้กันอยู่ทั่วไปในราชสำนัก และแม้จะผิดกฎหมายแต่ก็คงไม่มีการฟ้องร้อง หรือเอา
 โทษกันอย่างจริงจังมากนัก ถึงกับมีผู้ถูกเป็นเพลงยาวร้องเล่นกันดังเช่นเรื่องหม่อมเปิดสวรรค์ ของ
 นายหริศ เรื่องฤทธิ์ (รศ. คร. กิตติศักดิ์ ปรกติ, 2547)

กรณีเล่นเพื่อน ของหม่อมเปิดสวรรค์ซึ่งเป็นที่โจษจันในยุคนั้น ได้กลายเป็นวรรณกรรม
 ทางสังคมเรื่องหนึ่งซึ่งประพันธ์โดยคุณสุวรรณ กวีหญิงสมัยรัชกาลที่ 3-4 ในเพลงยาวเรื่องหม่อม
 เปิดสวรรค์นั้น ความที่กล่าวเกือบทั้งหมดนั้นเป็นเรื่องของหม่อมเปิดหรือหม่อมจำ ซึ่งเป็นทำนอง
 ล้อเลียน เสียดสี และตลกขบขันในพฤติกรรมที่ทั้งคู่ไม่ค่อยเข้าท่า หรือทำให้เป็นที่น่าขบขันแก่ชาว
 วังในเวลานั้นของหม่อมเปิด มากกว่าจะดำเนินความสัมพันธ์ทางเพศหรือการเล่นเพื่อน เพราะตาม
 เพลงยาวเรื่องนี้เมื่อกรมหมื่นอัปสรสุดาเทพทรงทราบพฤติกรรมดังกล่าวของทั้งคู่แล้วก็ไม่ได้ทรง
 ดำเนินคดีขึ้นว่ากล่าวหรือลงโทษประการใด เป็นแต่ตั้งสมญาให้ใหม่เพื่อทรงล้อเลียนทั้งคู่เท่านั้น
 และทั้งคู่ก็ยังรับราชการต่อมาอย่างปกติสุขในตำแหน่งของพระองค์ (นายหริศหน้า 59 อ้างใน
 วราภรณ์ วิษณุรัฐ, อ้างแล้ว)

นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ ก็เคยทรงพระราชนิพนธ์เพลงยาวอบรมความ
 ประพฤติของบรรดาหม่อมทั้งหลายไว้ห้ามไม่ให้เล่นเพื่อน โดยทรงมีพระบรมราชธิบายว่า

“...อันตัวเรานี้ก็ร้องพระจอมเกล้า เป็นปิ่นเกล้าในสยามภาษา
 มียศศักดิ์ประจักษ์ทั่วทุกภวารา พระทรงธรรม์กรุณาชุบเลี้ยงเรา
 ถึงใครใครที่จะดกมาเป็นห้าม ไม่มีความขายหน้าดอกหนาเจ้า
 เสียแต่ไม่ฉายฉนิศพรังเพรา เพราะแก่เจ้าหุบหงับไม่จับไว
 ถ้าจะว่าไปจริงทุกสิ่งสิ้น ก็พอกินตามแก่แก้ขัดได้
 ภูน้ำจืดคิดเห็นเป็นอย่างไร จึงมิได้ปลงรักสักเวลา
 การสิ่งใดที่ไม่ดีเรมิชอบ อ่อนวอนปლობจงจำอย่าทำหนา
 ก็ไม่ฟังจีนขัดอธยา ยิ่งกับว่าดอไม้ไม่ไหวติง
 ที่ข้อใหญ่ชี้ให้เห็นเรื่องเล่นเพื่อน ทำให้เพื่อนราชกิจผิดทุกสิ่ง
 ถ้าจะเปรียบเนื้อความไปตามจริง เสมอหญิงเล่นซู้จากสามี
 นี่ถ้าหากวังมีกำแพงแข็งแรงรอบ เป็นคันขอบคุดเขื่อนศิรีศรี
 ถ้าหาไม่เจ้าจอมหม่อมเหล่านี้ จะไปเล่นจี้จี้กับชาย เอชฯ” (รศ. ดร. กิตติศักดิ์ ปรกติ ,
 อ้างแล้ว)

ในสมัยรัชกาลที่ 5 การเล่นเพื่อนได้กลายเป็นกรณีโศกนาฏกรรมที่เกิดจากการเล่นเพื่อน โดยถูกบันทึกไว้ในหนังสือ *เพชรลานนา (1)* ซึ่งเป็นผลงานการรวบรวมและเรียบเรียงโดย ปรานี ศิริธร ณ พัทลุง ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2538 ได้บันทึกเอาไว้ว่า ได้เกิดเหตุร้ายขึ้นใน พระบรมมหาราชวัง เมื่อเจ้าหญิงฝ่ายในชาวเหนือชื่อเจ้าหญิงขวงแก้ว สิริโรส ซึ่งมีพฤติกรรมหญิง รักหญิงในลักษณะ ทอมบอย ดัดจริตใจกระโดดตกลาดดาเหตุเพราะปัญหาเรื่องรักร่วมเพศแบบ เลสเบียนของตนกับหม่อมราชวงศ์หญิงวงศ์เทพ แต่บังเอิญหม่อมราชวงศ์หญิงวงศ์เทพกลับมีแฟน สาวคนหนึ่งอยู่ก่อนแล้วชื่อนางสาว หุ่น ทั้งสองจึงเกิดการชิงดีชิงเด่นกันเพื่อแย่งชิงหม่อมราชวงศ์ หญิงวงศ์เทพ สุดท้ายเจ้าหญิงขวงแก้ว ก็ทนความอับอายจากการถูกใส่ร้ายเชิงไสไฟและการปล่อย ข่าวลือจากนางสาว หุ่น ไม่ไหว กรณีข่าวลือเรื่องที่ว่า “เจ้าหญิงขวงแก้วนำของที่ได้รับ พระราชทานจากพระชายาเจ้าดารารัศมี ซึ่งเป็นแก้วแหวนเงินทองเพชรพลอยไปปรนเปรอหม่อม ราชวงศ์หญิงวงศ์เทพเสียหมดสิ้น” เป็นเหตุให้พระชายาเจ้าดารารัศมีทรงกริ้วเจ้าหญิงขวงแก้วมาก จนตัวเองทนความอับอายไม่ไหวในสิ่งที่ตัวเองไม่ได้กระทำ จนในที่สุดจึงต้องตัดสินใจหนีความ อับอายด้วยการฆ่าตัวตายในที่สุด (เอกรงค์ ภาณุพงษ์, อ้างแล้ว)

ในช่วงต้นรัตนโกสินทร์ตอนต้น ยังมีปรากฏว่ามีภาพเชิงสังวาสของเพศเดียวกันทั้ง ชายและหญิง หรือภาพจิตรกรรมฝาผนังจำนวนมากในยุคสมัยนั้น ก็มีปรากฏภาพที่แสดงฉากของ การเล่นเพื่อน ว่ามีปรากฏอยู่ในเขตพระราชฐานชั้นในต่าง ๆ มีแพร่หลายอยู่ในรั้วในวังภายในยุค

สมัยนั้น เห็นชัดว่าเป็นไปในลักษณะของเชิงสังวาส ซึ่งมักปรากฏในฉากตอนก่อนออกมหาภิเนษกรรม ส่วนในแบบหรือคอนอื่นมักเป็นภาพที่แทรกอยู่ประปรายลักษณะของภาพในลักษณะนี้ ที่มักปรากฏในฉากหรือบริบทของฝ่ายในในวังหลวง กล่าวคือ เป็นไปได้ว่าภาพเชิงสังวาสในลักษณะดังกล่าวจะมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องราวที่อาจจะเป็นที่ทราบกันอยู่ในสังคม ณ เวลานั้นๆ ด้วย (วราภรณ์ วิชญรัฐ, อ้างแล้ว)

จากเรื่องราวและหลักฐานจากบันทึกต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมหญิงรักหญิงที่กล่าวมาข้างต้น จึงสะท้อนให้เราเห็นว่าแม้การมีพฤติกรรมเชิงสังวาสในเพศเดียวกันนั้นมีอยู่จริงในวัฒนธรรมไทย ที่ถึงแม้อาจไม่ได้ให้การยอมรับอย่างเปิดเผยในแง่ของกฎหมาย หรือแม้ในทางสังคมและวัฒนธรรม หากในทางปฏิบัติ สังคมไทยก็ไม่ได้ปฏิเสธคนกลุ่มนี้อย่างสิ้นเชิง

หากแต่ขณะเดียวกันปรากฏการณ์ การเล่นเพื่อน ในสังคมไทยยุคนั้นก็ดูเหมือนจะถูกอธิบายและมีคำจำกัดความลักษณะที่กล่าวมาว่าควรหมายถึง รสนิยมหรือพฤติกรรมทางเพศ (sex-behavior) ในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมชีวิตด้านอื่น ๆ นอกจากเป็นเพียงพฤติกรรมทางเพศ ที่สะท้อนความหมายว่าไม่ได้เป็นพฤติกรรมที่จริงจัง สุดท้ายก็ต้องไปแต่งงานกับผู้ชายอยู่ดี ฉะนั้นปรากฏการณ์ การเล่นเพื่อน ที่ถูกบัญญัติขึ้น จึงดูเหมือนเป็นคำอธิบายการมีอยู่ของพฤติกรรมหญิงรักหญิงที่มีอาจสะท้อนบทบาท สถานะ หรือครอบคลุมอัตลักษณ์ทางเพศในส่วนอื่น ๆ ที่มีต่อสังคมแต่อย่างไร (Sinnott, อ้างแล้ว)

ในยุคสมัยต่อ ๆ มาคำเรียกหรือการจำกัดการนิยามผู้ที่มีรสนิยมในแบบหญิงรักหญิงได้มีรูปแบบพัฒนาการเรื่อยมา โดยระยะหลังพฤติกรรมหญิงรักหญิงที่เกิดขึ้นได้ถูกเปลี่ยนจากการเรียกว่าการ “เล่นเพื่อน” มาเป็นคำเรียกที่หลากหลายและสะท้อนถึงการนิยามอัตลักษณ์แห่งเพศของตนมากขึ้น ขณะเดียวกันการเปลี่ยนแปลงความคิดเหล่านี้ ยังได้ส่งผลให้เกิดการก่อร่างสร้างตัวและเกิดอัตลักษณ์ทางเพศในรูปแบบใหม่ ๆ ให้ปรากฏออกมาในสังคม ท่ามกลางการปฏิสัมพันธ์ต่อกันและกระแสดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

ปีเตอร์ แจ็คสัน รองศาสตราจารย์มหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย นักวิชาการที่ผลิตงานเขียนเกี่ยวกับเรื่องเพศสภาพ / เพศวิถีในสังคมไทยหลายชิ้น เริ่มต้นการสนทนาด้วยการมองย้อนกลับไปในช่วงสมัยรัชกาลที่ห้าถึงรัชกาลที่หก พบว่ามีสำนวนที่สะท้อนถึงพฤติกรรมทางเพศของชายกับชาย และหญิงกับหญิง สำนวนดังกล่าวได้แก่ “ไม้ป่าเดียวกัน” หรือ “เล่นเพื่อน” “เล่นสวาท” ในขณะที่เอกสารโบราณของไทย เช่น กฎหมายตราสามดวง หรือในใบลานของภาคเหนือ มีการระบุด้วยคำว่า “ปู้เมีย” รวมทั้งในภาษาบาลีมีคำที่เรียกว่า “นปุงสก” ซึ่งมีบางคนแปลความหมายถึงกะเทย (บทความของกิจกรรมชวนเสวนาเรื่อง “พื้นที่ของโฮโมเช็กชวลในสังคมไทย : สื่อ พิธีกรรม และชีวิตประจำวัน, 2551)

ในช่วงหลายสิบกว่าปีที่ผ่านมาปรากฏการณ์ของรสนิยมหญิงรักหญิงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยยังคงมีการพัฒนาตัวตน และรูปแบบการแสดงออกที่แตกต่างหลากหลายซึ่งพัฒนาไปพร้อม ๆ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมไทย พร้อม ๆ กับการเริ่มปรากฏตัวออกเมื่อสภาพทางสังคมในประเทศเริ่มเปลี่ยนเข้ามาสู่ระบบทุนนิยมสมัยใหม่ที่เน้นความเป็นปัจเจก และเสรีภาพต่อสิทธิและตัวตนของมนุษย์มากยิ่งขึ้น ได้ก่อให้เกิดคำเรียกผู้ที่มีลักษณะและพฤติกรรมหญิงรักหญิงที่มีการจำกัดตัวตน และนิยามตัวตนและรสนิยมของพวกเขาที่ชัดเจนขึ้นไม่ว่าจะเป็นการแยกคำเรียกหญิงรักหญิงเองก็ได้มีการแยกออกมาจากคำว่า “กะเทย” ในช่วงทศวรรษที่ 1970 จากความหมายเดิมที่รวมทั้งชายและหญิง ที่มีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันมาเป็นคำว่า ทอม ดี เลสเบี้ยน (Jackson, อ้างแล้ว)

ในพ.ศ. 2510 หญิงที่มีลักษณะเป็นชายได้ถูกเรียกใหม่ว่า “ทอมบอย” และได้ลดลงให้สั้นลงเหลือเพียง ทอม คำนี้ได้เข้ามาแทนที่คำที่ใช้เรียกหญิงรักหญิงที่มีลักษณะของชายที่มีอยู่เดิมก่อนหน้านี้ เช่นเดียวกับหญิงรักเพศเดียวกันที่มีลักษณะของผู้หญิงจะถูกเรียกว่า ดี เพื่อใช้เรียกหญิงที่เป็นคู่ของทอมที่มีลักษณะของผู้ชาย เพื่อนิยามอัตลักษณ์ที่มักยึดติดอยู่กับเรื่องของเพศสภาวะมากกว่าจะเป็นเรื่องของรสนิยมหรือความปรารถนาทางเพศ (Simnot, อ้างแล้ว) ต่อมาในช่วงปี 2529 กลุ่มหญิงรักหญิงจำนวนหนึ่งได้เริ่มก่อตั้งกลุ่ม อัญจารี ขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายเพื่อจัดการเลือกปฏิบัติทางเพศของกลุ่มผู้มรสนิยมรักเพศหญิงด้วยกัน โดยกลุ่มอัญจารีเองได้บัญญัติคำนิยามและคำเรียกหญิงรักหญิงที่มุ่งเป้าหมายเพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการจำกัดการนิยามแบบเดิม ที่มุ่งแบ่งแยกการนิยามจนสร้างความสับสนแก่ผู้ใช้ เช่นคำว่า ทอม-ดี มักเป็นคำเรียกพฤติกรรมหญิงรักหญิงที่เน้นการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ และลักษณะทางเพศในแบบขั้วต่างแบบชายหญิงโดยเฉพาะ หรือจะเป็นคำพินัน ๆ อย่าง เลสเบี้ยน ที่แม้ว่าจะมีมานานแล้ว และนานพอที่จะทำให้คนในสังคมเข้าใจได้ว่า เลสเบี้ยน คือผู้หญิงที่มีรสนิยมทางเพศแบบหนึ่ง ซึ่งจะมีความรู้สึกรักใคร่ในเพศเดียวกัน แต่สุดท้ายคำว่า เลสเบี้ยน ก็ไม่อาจอธิบายอะไรได้มากไปกว่าพฤติกรรมทางเพศเฉกเช่นเดียวกับคำว่า เล่นเพื่อน หรือเล่นสาวทแบบในอดีตที่สะท้อนแค่เรื่องพฤติกรรมทางเพศมากกว่าจะมุ่งไปที่การสื่อความหมายในเชิงการสร้างอัตลักษณ์

ด้วยเหตุนี้กลุ่มอัญจารีจึงมีการบัญญัติคำว่า “หญิงรักหญิง” ขึ้นมาใหม่ ซึ่งถือเป็นคำที่ได้รับการยอมรับและมีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้นในสังคม และยังเป็นคำใหม่ที่ถูกเชื่อมโยงกับกลุ่มที่ทำงานด้านสิทธิของหญิงรักหญิงเช่นกลุ่ม อัญจารี ที่ครอบคลุมถึงผู้หญิงที่ชอบเพศเดียวกันที่มีได้มีแค่ทอมคืออย่างเดียว แต่เป็นหญิงที่ชอบผู้หญิงด้วยกันไม่ว่าจะมีความสัมพันธ์ทางเพศกันในลักษณะไหนก็ตาม (Amara Pongsapich, 2550) โดยมีจุดประสงค์หลักก็เพื่อใช้ทลายการแบ่งแยกความแตกต่าง และเพื่อก้าวข้ามการจำกัดและการนิยามถึงความเป็นหญิงรักหญิง

ที่อาจมีการแสดงออกได้หลากหลายรูปแบบ และเพื่อหลีกเลี่ยงการนิยามในแบบเดิม ๆ ที่ไม่อาจใช้อธิบายพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของบรรดาคนรักเพศเดียวกันได้ครอบคลุมทั้งหมด เนื่องจากในยุคสมัยที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วในสังคมสมัยใหม่ รสนิยมทางเพศของปัจเจกแต่ละบุคคลมีการเลื่อนไหล สลับสับเปลี่ยนไปมาไม่ตายตัวแม้แต่เรื่องบนเตียง จนปัจจุบันได้เกิดคำเรียกและศัพท์ใหม่ ๆ ที่เลื่อนไหลสลับเปลี่ยนไปมาระหว่างพฤติกรรมของพวกเขาไปอีกไม่ว่าจะเป็น ทอมวันเวย์ และทอมทูเวย์ ดีก็มีทั้งวันเวย์ทูเวย์ ทอมรักทอมด้วยกันที่เรียกว่า ทอมเกย์ หรือคำว่า เลสเบียน ก็มีคำเรียกแยกแตกย่อยไปอีกว่า เลสคิง เลสควีน หรือเลสควิง ซึ่งเทียบได้กับการเป็นได้ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับ คงเป็นคำจัดความที่นิยมใช้กันมากขึ้น เนื่องจากเป็นคำกว้าง ๆ ที่แสดงถึงความเลื่อนไหลของพฤติกรรมทางเพศได้ดีที่สุด

สิ่งเหล่านี้จึงพอที่จะมีส่วนยืนยันได้ว่าหญิงรักหญิงนั้น มีอยู่ในประวัติศาสตร์ของสังคมมาเป็นเวลานานต่อเนื่องกันมาสืบเนื่องจนถึงระยะเวลาปัจจุบัน และมีอยู่ในหลายระดับชนชั้น เพียงแต่ขึ้นอยู่กับว่า ในวาระหรือโอกาสใดจะสามารถปรากฏตัวออกมาให้คนในสังคมรับรู้เท่านั้นเอง ซึ่งการเกิดขึ้นหรือปรากฏตัวออกมาสู่สังคมภายนอกในแต่ละยุคแต่ละสมัยของกลุ่มหญิงรักหญิงนี้ในสังคมไทยโบราณมาจนถึงปัจจุบัน ถึงแม้จะมีได้ยอมรับหรือสนับสนุนจากกรอบคิดและค่านิยมของสังคมไทย แต่ก็มีได้ถูกมองว่าเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจหรือต้องกำจัดออกไปจากสังคมเพียงแต่มองว่าเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมอยู่บ้างก็เท่านั้นเอง

หากจะกล่าวถึงมุมมองเรื่องเพศในสังคมไทยปัจจุบันถือได้ว่า ในสังคมปัจจุบันได้มีการเปิดกว้างต่อการยอมรับกลุ่มรักเพศเดียวกันมากขึ้น ส่งผลให้ค่านิยมต่อการเลือกวิถีชีวิตทางเพศที่นอกเหนือจากรูปแบบรักต่างเพศเริ่มปรากฏตัวสู่สังคมภายนอกมากขึ้นจากในอดีต เช่นเดียวกับพื้นที่ในจังหวัดลำพูนซึ่งถือได้ว่าเป็นจังหวัดเล็ก ๆ ที่ไม่ได้เจริญเติบโต เต็มไปด้วยตึกสูงเสียดฟ้า และย่านการค้าเศรษฐกิจการท่องเที่ยวที่คึกคัก ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวมากมายหลายตาให้มารู้จักมากนัก หากเปรียบเทียบกับเมืองลูกพี่ที่เต็มไปด้วยแสงสีเฉกเช่นจังหวัดเชียงใหม่ แต่หากพูดถึงเมืองที่เป็นแหล่งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของภาคเหนือแล้ว ลำพูนอาจจะถือได้ว่าเป็นเมืองอันดับต้น ๆ ที่ได้รับการกล่าวขานนามว่าเป็นแหล่งรองรับแรงงาน และเส้นทางสายย่านอุตสาหกรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งในภาคเหนือตอนบนแห่งนี้เลยทีเดียว

จากปรากฏการณ์ข้างต้นจะพบว่า กระบวนการทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อแรงงานหญิงขณะที่อยู่ในโรงงานซึ่งได้แก่ กลุ่มเพื่อนในโรงงานและสิ่งแวดล้อมในละแวกนิคมอุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นย่านชุมชน หอพัก หรือสถานบันเทิงยามค่ำคืน สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนต่อการแสดงตัวตนและสัมพันธ์ต่อการใช้ชีวิตประจำวันของแรงงานที่เป็นหญิงรักหญิง หรือการปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ภายในระบบและสภาพแวดล้อมในการทำงาน ทั้งในแง่ของการแสดงพฤติกรรมทางเพศ การใช้

ชีวิตคู่ตามวิถีทางเพศ แบบแผนพฤติกรรมทางเพศต่าง ๆ ที่กลุ่มแรงงานหญิงรักหญิงส่วนใหญ่ปฏิบัติ อีกทั้งยังสะท้อนทัศนคติการยอมรับพฤติกรรมบางอย่าง อันรวมไปถึงเรื่องการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์ในรูปแบบหญิงรักหญิงในลักษณะที่แตกต่างกัน

ความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงในสภาวะตัวตนเรื่องเพศ ท่ามกลางสถานการณ์เหล่านี้ ล้วนมีส่วนต่อการทำความเข้าใจการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศและทางเลือกในการดำเนินชีวิต การสร้างรสนิยมที่รักเพศเดียวกันภายใต้กรอบการศึกษาความเป็นหญิงรักหญิงในรูปแบบความสัมพันธ์ในแบบทอม-ดี้ เหตุที่ผู้เขียนได้เลือกนิยามและจำกัดการศึกษาในรูปแบบความสัมพันธ์ในแบบทอม-ดี้ นั้น เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่า ความสัมพันธ์ในลักษณะนี้เป็นภาพของปรากฏการณ์ที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน และเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่มีจำนวนมากที่สุดในสังคมแห่งนี้ ประกอบกับประเด็นความสัมพันธ์แบบทอม-ดี้ในพื้นที่แห่งนี้ยังคงมีประเด็นที่น่าศึกษามาก ภายในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าว อาจทำให้เรามองเห็นการเปิดพื้นที่และความเคลื่อนไหวของกลุ่มคนที่หลากหลาย ความสัมพันธ์ทางสังคมที่ซับซ้อนเกี่ยวกับสังคมของหญิงรักหญิงในนิคมอุตสาหกรรมลำพูนแห่งนี้ทั้งสิ้น

ในบทที่ 2 นี้ ผู้เขียนจะแสดงให้เห็นถึงเรื่องราวของผู้คน และความเป็นมาเกี่ยวกับความเป็นนิคมอุตสาหกรรมตั้งแต่ยุคเริ่มต้น เชื่อมโยงไปถึงความเป็นนิคมอุตสาหกรรมในปัจจุบัน ที่เป็นสิ่งแวดล้อมสำคัญและสะท้อนมุมมองในการรับรู้ปรากฏการณ์หญิงรักหญิงที่เกิดขึ้นในพื้นที่แห่งนี้ได้

2.1 เรื่องราว ผู้คน กับความเป็นลำพูนก่อนเกิดนิคมอุตสาหกรรม

จากตำบลเล็ก ๆ ที่ติดอยู่ห่างจากตัวเมืองลำพูนประมาณ 8 กิโลเมตร แถบบริเวณตำบลบ้านกลาง-สันป่าฝ้าย ซึ่งตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำกว๋องก่อนที่จะมีโรงงานนิคมอุตสาหกรรมจัดตั้ง แต่เดิมจากคำบอกเล่าของชาวบ้านที่เป็นผู้เฒ่าผู้แก่แถวนี้ บริเวณที่แห่งนี้ไม่ได้มีความสำคัญอะไรมากนัก นอกจากเป็นเพียงที่เพาะปลูกทางด้านเกษตรกรรม ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ เป็นจุดศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า และการเดินทางสำหรับติดต่อกับหมู่บ้านอื่นและในตัวเมืองเท่านั้น ด้วยเหตุนี้หมู่บ้านในบริเวณนี้จึงถูกเรียกว่า “บ้านกลาง” ซึ่งเป็นชื่อที่สะท้อนความหมายของหมู่บ้านว่าเป็น หมู่บ้านที่เป็นศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนและเป็นจุดพักสินค้าระหว่างทางของคนที่จะเข้าไปค้าขายในตัวเมืองลำพูนยุคนั้น เพราะแต่เดิมการค้าขายของราษฎรต้องเดินลัดเลาะไปตามทุ่งนาข้ามลำน้ำกว๋องเท่านั้น เพื่อเข้าไปขายหรือจับจ่ายสินค้าภายในตัวเมืองลำพูน

ก่อนที่จะมีนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้น สภาพแวดล้อมที่นี้ก็ไม่ได้มีความเจริญหรือคึกคักมากนักหากเปรียบเทียบกับปัจจุบัน หมู่บ้านในชุมชนบ้านกลางบริเวณนี้กลับเป็นเพียงหมู่บ้านเล็ก

ๆที่แฝงตัวอยู่ตามทุ่งนาและป่าสวนลำไย ชาวบ้านในหมู่บ้านก็จะประกอบอาชีพด้านการเกษตร เป็นส่วนใหญ่ ทั้งทำนา ทำสวนลำไย และเลี้ยงโค ส่วนบริเวณรอบ ๆ หมู่บ้านก็จะเป็นดินแดง โดยรอบ ๆ ขณะที่พื้นที่หมู่บ้านทั่วไปก็จะเป็นถนนลูกรัง ทุ่งหญ้า ป่าหญ้าเอาไว้เลี้ยงสัตว์ของ ชาวบ้าน

เหตุที่ไม่มีผู้คนย้ายเข้ามาอยู่ในพื้นที่แห่งนี้มากนักก็เป็นเพราะว่า พื้นที่บริเวณนี้ส่วนใหญ่ยังคงเป็นพื้นที่แห้งแล้งและกันดาร ขาดแหล่งน้ำอยู่มาก เนื่องจากแนวเขาแม่ธิ-แม่สาร ที่ตั้งอยู่ขนานกับชุมชน จะมีแม่น้ำสำคัญไหลผ่านอยู่สามสาย คือ ลำน้ำแม่ติบ ลำน้ำร่องสาว และแม่น้ำยาบ ซึ่งจะไหลผ่านเฉพาะฤดูฝนเท่านั้นจึงส่งผลให้ชาวบ้านที่นี่จึงไม่ได้ประกอบอาชีพที่หลากหลายเท่าที่ควร แต่ขณะเดียวกันในบางเวลาพื้นที่แห่งนี้ยังได้กลายเป็นจุดศูนย์กลางในด้านการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และส่งผลให้ประชาชนจากถิ่นอื่นเข้ามาค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า นอกจากนั้นยังเป็นจุดศูนย์กลางการเดินทาง สำหรับติดต่อหมู่บ้านอื่นและในตัวเมืองอีกด้วย ฉะนั้นชาวบ้านส่วนน้อยที่นี้จึงมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเรียบง่ายและใช้ประโยชน์จากพื้นที่เล็ก ๆ ในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์เพื่อเลี้ยงชีพเท่านั้น

ฉะนั้นด้วยลักษณะปัจจัยทางพื้นที่อันทุรกันดารและมีข้อจำกัดหลายอย่าง ทำให้ชาวบ้านที่นี่มักดำรงวิถีชีวิตแบบลักษณะสังคมเกษตรกรรมเล็ก ๆ มีลักษณะเศรษฐกิจในลักษณะพึ่งตัวเอง ซึ่งผูกติดอยู่กับระบบการเพาะปลูกและมีอาชีพแบบชาวนา ชาวสวน ชาวไร่ทั่วไป ส่วนพื้นที่บริเวณรอบ ๆ หมู่บ้านซึ่งเป็นทุ่งหญ้า ป่าหญ้าอันกว้างใหญ่แถบนี้ก็ถูกนำมาเอื้อประโยชน์แค่ใช้เลี้ยงโคเท่านั้น พื้นที่แห่งนี้จึงถูกรับรู้เพียงแค่พื้นที่ของวัฒนธรรมชาวบ้าน มีความสำคัญเฉพาะชาวบ้านที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง มากกว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ในลักษณะอื่น

2.2 วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ความเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ที่เกิดขึ้นของชุมชนกับการเข้ามาของโรงงาน นิคมอุตสาหกรรม

จากความเจริญก้าวหน้า และผลจากการพัฒนาประเทศหลังสงครามโลกครั้งที่สอง การเมืองการปกครองภายในประเทศได้เปลี่ยนแปลงควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศ ทำให้เกิดการเปิดขึ้นนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 และ 5 ซึ่งกำหนดให้มีการกระจายการพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ได้ส่งผลต่อการจัดระเบียบรูปแบบการปกครองและการพัฒนาใหม่ภายในจังหวัดลำพูน โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานที่เริ่มมีการสร้างถนนเส้นหลักในการประกอบธุรกิจเพื่อเชื่อมถนนสายหลักต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มีนโยบายให้มีการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคและชนบทที่ห่างไกลที่เกิดขึ้น ได้ทำให้หมู่บ้านและตำบลบ้านกลางก็ได้รับการพัฒนาใน

ด้านต่าง ๆ มากมายโดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานของตำบล เริ่มมีการตัดถนนใหญ่จากหมู่บ้านท่าเคื่อ (บ้านศรีบุญยืน ตำบลเหมืองง่า) ไปจนถึงบ้านแจ่ม (บ้านแจ่ม ตำบลมะเจือแจ้) เพื่อที่จะได้เดินทางไปมาสะดวกมากยิ่งขึ้น ประกอบกับกรมโยธาได้สร้างสะพานขึ้นรองรับถนนสายนี้ข้ามลำน้ำกวง จากการที่ได้สร้างถนนดังกล่าว ทำให้ราษฎรได้รับความสะดวกในการเดินทางไปตำบลบ้านกลาง และไปนมัสการบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์จากดอกชะม้อ ซึ่งเป็นบ่อน้ำที่ชาวลำพูนถือว่าเป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้เพื่อสรงน้ำพระธาตุหริภุญชัย อีกทั้งการสร้างถนนสายหลัก ๆ ที่เกิดขึ้น ด้านหนึ่งยังถูกสร้างขึ้นเพื่อเอื้อประโยชน์ให้เกิดความเจริญที่หลากหลายและเพิ่มผลผลิตต่าง ๆ ที่จะนำมาพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมให้ดีขึ้น รวมทั้งการเพิ่มโอกาสในการสร้างงานให้แรงงานภายในจังหวัดลำพูนและจังหวัดใกล้เคียง จึงได้มีการพัฒนาพื้นที่บริเวณตำบลบ้านกลางและพื้นที่บริเวณริมถนนทางหลวงช่วงหมายเลข 11 ช่วงถนนลำปาง-เชียงใหม่ บนเนื้อที่ประมาณ 1,788 ไร่ ให้มีการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือขึ้น ในพื้นที่บริเวณแห่งนี้ เมื่อปี พ.ศ.2526 และดำเนินการสร้างเสร็จในปีพ.ศ. 2528 (บรรยายสรุปเทศบาลตำบลบ้านกลาง, 2551)

นิคมอุตสาหกรรมลำพูนเป็นนิคมอุตสาหกรรมแห่งแรกในภาคเหนือ เริ่มดำเนินงานครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2530 โดยมีจุดประสงค์เพื่อเป็นนิคมอุตสาหกรรมที่แปรรูป และรองรับวัตถุดิบด้านการเกษตรของคนในพื้นที่เท่านั้น เหตุเพราะเชื่อว่าจะการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมจะมีผลทำให้เศรษฐกิจในพื้นที่ดีขึ้นนอกจากนั้นแล้วยังเป็นการสร้างงานให้คนในพื้นที่ แต่ทว่าไม่ประสบผลสำเร็จ ขาดผู้ลงทุน มีนักลงทุนเข้ามาน้อยเพราะไม่สนใจในเรื่องของอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเนื่องจากให้ผลตอบแทนในเชิงธุรกิจที่น้อย ดังนั้นจึงได้เปลี่ยนเป็นนิคมอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก

ในเวลาต่อมาจึงได้เริ่มมีโรงงานผุดขึ้นมามากมาย พื้นที่ที่เคยแห้งแล้งและกันดารเป็นเพียงโลกชนบทของหมู่บ้านเล็ก ๆ ในบริเวณแถบนี้ได้กลับกลายเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมใหม่ที่คึกคัก เป็นอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และเครื่องไฟฟ้าซึ่งเป็นสาขาอุตสาหกรรมสำคัญที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เป็นแหล่งสร้างรายได้ สร้างอาชีพ ให้กับคนภายในจังหวัดลำพูนและจังหวัดใกล้เคียง อีกทั้งยังเป็นแหล่งลงทุนที่สำคัญของนักธุรกิจทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ทำให้ในเวลาต่อมาจึงมีโรงงานจากต่างชาติเข้ามาลงทุนและสร้างโรงงานขึ้นภายในนิคมอุตสาหกรรมที่ผุดขึ้นมามากมาย

บนเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 1,788 ไร่ ปัจจุบันได้ถูกจัดแบ่งออกเป็น 2 ฝั่งคือฝั่งด้านตะวันออกซึ่งได้แก่เขตพื้นที่ฝั่งสันป่าฝ้าย และฝั่งตะวันตกซึ่งได้แก่ฝั่งศรีบุญยืน มีจำนวนพนักงานอยู่ประมาณ 43,456 คน แบ่งเป็นพนักงานชาย 12,940 คน และพนักงานหญิง 30,516 คน โดยมีการแบ่งเป็นอุตสาหกรรมส่งออกประมาณ 802 ไร่ เขตอุตสาหกรรมทั่วไป 351 ไร่ และเขต

พาณิชย์กรรม 78 ไร่ ปัจจุบันมีจำนวนนักลงทุนทั้งสิ้น 98 ราย โดยมีสัญชาติของนักลงทุน ได้แก่ เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ ไต้หวัน ไทย เบลเยียม ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ สหรัฐอเมริกา อินเดีย โดยมีจำนวนโรงงานรวม 75 โรงงาน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์โดยมีจำนวนมากถึง 25 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 32 ของทั้งหมด และอุตสาหกรรมชิ้นส่วนและอุปกรณ์ 18 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 24 ของทั้งหมด ส่วนที่เหลือ ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม 11 โรงงาน อัญมณีและเครื่องประดับ 6 โรงงาน เครื่องหนัง 2 โรงงาน แปรรูปไม้ 2 โรงงาน การเกษตร 2 โรงงาน ก่อสร้าง 1 โรงงาน และอุตสาหกรรมอื่นๆ 6 โรงงาน จากข้อมูลของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ระบุว่าจำนวนพนักงานที่ปฏิบัติในโรงงานต่างๆ รวมทั้งหมด จำนวน 48,605 คน เป็นหญิงร้อยละ 64.42 และเป็นชายร้อยละ 33.58 คนงานส่วนใหญ่เป็นคนต่างจังหวัดถึงร้อยละ 62 ซึ่งส่วนใหญ่มาจากพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และมีร้อยละ 38 เป็นคนในพื้นที่จังหวัดลำพูน โดยจังหวัดลำพูนนั้นเป็นจังหวัดที่มีประชากรมีรายได้ต่อหัวสูงที่สุดในพื้นที่ภาคเหนือ โดยผู้ที่มีการศึกษาระดับมัธยมปลายนั้นจะมีรายได้ต่อหัวประมาณ 10,000-15,000 บาท (สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ, 2550)

ป้าวัน (นามสมมุติ) สาวโรงงานอาวุโสผู้ย่างเข้าวัย 39 ปีแล้ว ได้บอกเล่าเรื่องราวที่ตนเองได้ผ่านพบเห็นและได้เข้ามาสู่ระบบแรงงานภายในนิคมอุตสาหกรรมลำพูน ถึงการเปลี่ยนแปลงของโรงงานนิคมอุตสาหกรรมตั้งแต่ยุคแรก ๆ จวบจนมาถึงยุคสมัยปัจจุบันว่า “เดิมทีสมัยแรก ๆ ของการก่อตั้งโรงงานนิคมอุตสาหกรรม บริษัทที่เข้ามาตั้งอยู่ภายในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมเป็นบริษัทแรกนั้นชื่อบริษัท นพมณี ซึ่งเป็นบริษัทขนาดกลางที่ทำการผลิตถุงมือ ต่อมาเมื่อเริ่มเปิดให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนมากขึ้น โดยเฉพาะนักลงทุนชาวญี่ปุ่น บริษัทที่ก่อตั้งตามมาในยุคแรก ๆ จึงประกอบด้วย โรงงาน โตเกียวคอกอยล์ มูราตะ แอลทีอีซี เคียวเซร่า ตามมาติด ๆ ” จนปัจจุบันมีโรงงานที่ดำเนินการอยู่ภายในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมอยู่ประมาณ 64 โรงงานเลยทีเดียว ป้าวัน ให้เหตุผลว่า หากจะวัดสัญลักษณ์และความเปลี่ยนแปลงของนิคม ต้องวัดจากถนนดินแดง เพราะแต่ก่อนหากพูดถึงนิคมใคร ๆ ก็ต้องนึกถึงถนนและสถานที่ที่เต็มไปด้วยดินแดนเปื้อนฝุ่นแห้งแล้ง และเต็มไปด้วยดินลูกรังสีแดง ๆ เต็มไปหมด เมื่อแรกเริ่มถนนเข้านิคมอุตสาหกรรมจะเป็นดินแดง และลูกรัง ค่าจ้างรายวันสมัยนั้นก็ตกอยู่ประมาณวันละ 75-85 บาทเท่านั้น แต่ภายในระยะเวลาเพียง 5-6 ปีที่ผ่านมาดินแดงและถนนลูกรังแห่งนี้ก็กลับแปรเปลี่ยนเป็นถนนคอนกรีตสี่เลนอย่างดี มียานการค้าและสถานบันเทิงยามค่ำคืนที่คึกคักเต็มสองฟากฝั่งถนน

พัฒนาการของความเป็นนิคมอุตสาหกรรมได้สั่งสม และปรับเปลี่ยนผ่านความเจริญจากยุคหนึ่งมาสู่ยุคสมัยหนึ่งอย่างไม่เคยหยุดนิ่ง ทอมบอยรุ่นหนุ่มนามว่า หิน (นามสมมุติ) แม้ว หินเองจะเริ่มเข้ามาทำงานในนิคมอุตสาหกรรม ตั้งแต่ปี 2547 ซึ่งนับว่าไม่กี่ปีในการเป็นพนักงานฝ่าย

ผลิตในโรงงานนิคมอุตสาหกรรม แต่ตัว หิน ได้เล่าความคุ้นเคยและสิ่งที่พบเห็นเหล่านี้ โดยได้นิยามความเป็นนิคมอุตสาหกรรมเอาไว้ว่า หินพบเห็นและคุ้นเคยกับนิคมอุตสาหกรรมมาตั้งแต่แรกเริ่มก่อนที่จะเริ่มเข้ามาทำงานที่ในนิคมอุตสาหกรรมเสียอีก แม้จริงๆ แล้วบ้านเกิดของ หิน จะอยู่ที่อำเภอบ้านไผ่ ซึ่งออกจะดูห่างไกลจากย่านนิคมอุตสาหกรรมมากนัก แต่เนื่องจากบ้านญาติของหิน ตั้งอยู่ในบริเวณแถบนี้และด้วยการเป็นนักท่องเที่ยวยามราตรี ตามสถานบันเทิงบริเวณนี้ตั้งแต่ยุคแรกเริ่ม หิน จึงได้มีโอกาสสัมผัสความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในย่านนิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้ตลอดมา หินเห็นว่าโรงงานนิคมในยุคแรก ๆ เกิดขึ้นที่ฝั่งตะวันออกก่อนนั้นคือ ตั้งอยู่แถบริมฝั่งถนนสันป่าฝ้าย โดยบริษัทที่มาก่อตั้งในยุคแรก ๆ ก็ได้แก่บริษัท แอลอีทีซี บริษัทเคียวเซร่า บริษัทมูราตะ เท่านั้น

หิน ให้ความเห็นเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่ที่เกิดขึ้นในชุมชน และการเข้ามาของโรงงานนิคมอุตสาหกรรม คล้ายปีวานว่า “หากจะวัดความเปลี่ยนแปลงและความเจริญของนิคมอุตสาหกรรมก็ต้องวัดจากถนนดินแดง สถานที่แห่งแสง ป่าหญ้า ทุ่งนา สวนลำไย และสถานบันเทิงยามค่ำคืนในบริเวณนี้” เหตุที่ต้องกล่าวถึงสถานที่ท่องเที่ยวยามค่ำคืนด้วยเพราะ หินให้เหตุผลว่าตั้งแต่เริ่มมีการก่อตั้งโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมขึ้น สถานบันเทิง และร้านเหล้าต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นไล่เลี่ยตามมามีด้วยเช่นกัน ฉะนั้นหากจะเข้าใจความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของชุมชนกับการเข้ามาของโรงงานนิคมอุตสาหกรรม ก็ต้องพิจารณาควบคู่กับสถานบันเทิงเหล่านี้ด้วย เพราะหากนิคมอุตสาหกรรมขยายโรงงานได้กว้างขวางและมีจำนวนเพิ่มขึ้นมากเท่าไร ก็ยังมีสถานบันเทิงเหล่านี้ขยายตัวตามเป็นเงาตามรับแรงงานที่เข้ามาทำงานเพิ่มขึ้นด้วย

หากกล่าวถึงสถานบันเทิงยุคแรก ๆ ที่เกิดขึ้นในสถานที่แห่งนี้ หินบอกเล่าให้ผู้เขียนฟังว่า แรก ๆ ร้านเหล้าที่มาตั้งอยู่ที่นิคมอุตสาหกรรมมี 2 ร้าน คือ ร้านโรดิโอ และโฟรค์ ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ของนิคมอุตสาหกรรมเลยก็ว่าได้ แต่ปัจจุบันมีเพียงร้านโรดิโอร้านเดียวเท่านั้นที่ยังคงเปิดบริการมายาวนานจนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งได้กลายเป็นสัญลักษณ์และสถานบันเทิงสำคัญ ที่ถือได้ว่าใหญ่โตที่สุดแล้วในพื้นที่แห่งนี้ ฉะนั้นร้านโรดิโอจึงเป็นตัววัดความเจริญที่เปลี่ยนแปลงของย่านนิคมอุตสาหกรรมได้เป็นอย่างดี เนื่องจาก หิน บอกเล่าว่าสมัยแรก ๆ ที่ร้านโรดิโอได้ก่อตั้งขึ้นนั้นร้านนี้เป็นเพียงร้านกินเหล้าเล็ก ๆ ธรรมดาไม่กี่คูหา หรือที่ หิน เรียกว่าตั้งแต่สมัย “โรดิโอเป็นโต๊ะก๊วยเตี้ยว” (ซึ่งการพูดแบบนี้ของกลุ่มนักเที่ยวในย่านนิคมอุตสาหกรรมลำพูนนั้นเปรียบเสมือนภาษาที่เข้าใจกันว่า เป็นการกล่าวถึงการมาเที่ยวในสถานที่แห่งนี้ตั้งแต่สมัยเริ่มแรกกันเลย) ปัจจุบันถนนเส้นหลักที่มีชื่อเรียกว่าถนนสันป่าฝ้าย ได้กลายเป็นถนนย่าน RCA หรือรัชดา ย่อย ๆ ที่เต็มไปด้วยร้านเหล้าสถานบันเทิงยามราตรีเกิดขึ้นมากมายและตั้งอยู่เรียงราย ให้

เลือกสรรตามรสนิยม จำนวนเงินในกระเป๋า หรือแนวเพลงที่ชอบ เพื่อตอบสนองกลุ่มนักเที่ยว แรงงานทั้งชายหญิงที่ทำงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมไปแล้ว

ในกระแสของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลานั้น นิคมอุตสาหกรรมได้ทำให้สังคมชนบทอันเป็นส่วนหนึ่งของภาคเกษตรกรรม กลับกกลายเป็นสังคมเมืองอุตสาหกรรม การขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม ทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนที่ค่อย ๆ เติบโตขึ้น พร้อม ๆ กับเปิดรับการลงทุนจากชาวต่างชาติ นำความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เข้ามาในพื้นที่แห่งนี้อย่างไม่เคยหยุดนิ่ง จากสังคมเกษตร และชุมชนเล็ก ๆ ได้ถูกค่อย ๆ กลืนกลายเข้าสู่ความเป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่ที่เติบโตและขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้วิถีชีวิตชุมชนของผู้คนละแวกนี้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย จากเดิมอาชีพของคนในชุมชนก็จะเกี่ยวข้องเพียงแค่เรื่องของการทำสวน ทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์

จากสังคมเกษตรที่เป็นชุมชนเล็ก ๆ มีวิถีชีวิตเรียบง่าย ปัจจุบันได้ถูกปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การขยายตัวของเศรษฐกิจภายในชุมชนที่เกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างภาคเกษตรกรรม ได้ถูกผนวกเข้ากับเข้าสู่ระบบการค้าเสรี ภาพที่เราเห็นกับสิ่งที่ปรากฏขึ้นในปัจจุบันจึงพบเห็นความเป็นชุมชนเมืองที่ผสมกลมกลืนเอาไว้ด้วยความหลากหลายซับซ้อนของคนท้องถิ่นเดิม และคนต่างถิ่นที่ค่อย ๆ เคลื่อนย้ายเข้ามาประกอบอาชีพค้าขาย ร้านค้า ธุรกิจหอพัก ผู้ประกอบการด้านสถานบันเทิง หรือแม้แต่มาเป็นแรงงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรม เพราะมีการคาดหวังว่าพื้นที่แห่งนี้จะให้โอกาสทางเศรษฐกิจดี และรายได้มากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อยู่มาแต่เดิม

ไม่เพียงแต่คนต่างถิ่นที่เริ่มอพยพย้ายถิ่นเพื่อเข้ามาอาศัยอยู่ในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมากขึ้นเพื่อเข้ามาแสวงหาสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัยเรื่องงาน การสร้างอาชีพและรายได้เพื่อความเป็นมั่นคงของชีวิตตนมากขึ้นเท่านั้น ความเปลี่ยนแปลงและความเป็นชุมชนเมืองในพื้นที่ยังส่งผลต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่และอาชีพเดิมของคนในชุมชนให้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ปัจจุบันเราจะเห็นได้ว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ได้เลิกทำอาชีพด้านการเกษตรไปแล้ว เนื่องจากการมีช่องทางในการเพิ่มรายได้ที่หลากหลายช่องทางมากขึ้น การหันไปสู่การประกอบธุรกิจส่วนตัวจึงดูจะสบายกว่า มีรายได้เร็วและดีกว่าการทำไร่ทำสวนแบบเดิม ๆ ฉะนั้นชาวบ้านบางส่วนก็หันมาเปิดร้านอาหารตามสั่งหรือขายกับข้าวถุงให้พนักงานที่ทำงานในนิคมอุตสาหกรรม หรือหากบ้านไหนมีพื้นที่บริเวณบ้านที่กว้างขวางหน่อย ก็สร้างหอพักหรือแบ่งห้องบางส่วนที่บ้านเพื่อให้พนักงานในนิคมอุตสาหกรรมแบ่งเช่า การเกิดนิคมอุตสาหกรรมจึงถือได้ว่าเป็นตัวแปรสำคัญต่อการนำพาทุนนิยมเข้ามาสู่ชุมชน และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเดิมของคนในพื้นที่ ต่อระบบเศรษฐกิจ และความสัมพันธ์ของผู้คน หรือการใช้ที่ดิน

การขยายตัวทางเศรษฐกิจและความเป็นชุมชนเมือง ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมลำพูนนั้น ได้ก่อให้เกิดสังคมเกษตรสมัยใหม่ที่พัฒนาสู่ความเป็นเมืองมากขึ้น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ มีปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการทำมาหากิน การขยายตัวด้านการตลาด ระบบความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ความสัมพันธ์กับสถาบันหลักในชุมชน และความสัมพันธ์กับสถาบันภายนอกชุมชน ทำให้ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ดังกล่าว ส่งผลต่อบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวให้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้สมาชิกในชุมชนมีความสัมพันธ์กับบุคลากรและสถาบันอื่นภายนอกชุมชนมากขึ้น

จากเดิมเมื่อก่อนที่ดิน หรือแรงงานในครอบครัวเป็นสมบัติตระกูลที่ถูกสืบทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่ง ปัจจุบันกลับถูกแปรเปลี่ยนค่านิยมใหม่ให้กลายเป็นสิ่งที่ซื้อขายได้ เนื่องจากชุมชนเมืองและจำนวนคนต่างถิ่นที่ย้ายเข้ามาทำงานเป็นแรงงานบางส่วนในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมมีความต้องการที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัย และประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มากขึ้น ที่ดินบางส่วนของคนบ้านที่เคยปล่อยเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์หรือทำการเกษตร ได้ถูกขายให้กับนักลงทุนนอกพื้นที่ เพื่อแปรเปลี่ยนเป็นหอพักหรือบ้านจัดสรรไว้รองรับแรงงานต่างถิ่นให้เข้ามาเช่าหรืออยู่อาศัย แม้แต่แรงงานในครอบครัวและแรงงานที่มาจากภาคเกษตรกรรมก็ค่อยๆ เปลี่ยนไปกลายเป็นสินค้าที่แปรผันได้ตามความสามารถและมีประสบการณ์จากการทำงาน ชาวบ้านมีช่องทางในการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ชุมชนแห่งนี้มีความหลากหลายกลายเป็นพื้นที่สำคัญส่วนหนึ่งที่มียุทธศาสตร์สำคัญของจังหวัดลำพูน และเป็นถนนสายเศรษฐกิจสำคัญที่เป็นศูนย์ธุรกิจการค้า การบริการ ตลอดจนเป็นแหล่งที่ตั้งของแหล่งโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในภาคเหนือ

ปัจจุบันพื้นที่แถบบริเวณนิคมอุตสาหกรรมลำพูน ได้ก้าวเข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมและความเป็นชุมชนเมืองอย่างเต็มตัว สภาพการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคสมัยโลกาภิวัตน์ทำให้ชุมชนจะต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตประจำวันของตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับความสัมพันธ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงมากขึ้น สะท้อนการเปิดพื้นที่ให้เห็นความเคลื่อนไหวและการปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มคนและชุมชนที่หลากหลายในความสัมพันธ์ทางสังคมที่ซับซ้อนจากการเข้ามาของโรงงานนิคมอุตสาหกรรม

จากปรากฏการณ์และการเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่ที่เกิดขึ้นกับการเข้ามาของโรงงานนิคมอุตสาหกรรม นำพาความเจริญก้าวหน้าให้ค่อย ๆ เข้ามาในของชุมชนทำให้เกิดการอพยพของประชากรในเขตชนบทเข้ามาในเขตเมืองมากขึ้น เมื่อในเขตชุมชนมีความหนาแน่นมากขึ้น เกิดการ

เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ส่งผลให้การขยายตัวของชุมชนเล็ก ๆ กลับกลายเป็นเมือง ทำให้มีการกระจายตัวของประชากรเมืองนอกพื้นที่ที่เข้ามาครอบครองพื้นที่ใหม่ที่อยู่บริเวณรอบ ๆ

ปัจจุบันจากพื้นที่โล่งกว้างที่ดินและพื้นที่ทุกชอกทุกตารางวาของชุมชนบริเวณแถบนี้ได้กลายเป็นชุมทรัพย์อันมีค่าต่อการสร้างรายได้ โดยเฉพาะการใช้พื้นที่แถบนี้ในการสร้างหอพักและตั้งร้านค้าขายของต่าง ๆ ที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วเต็มไปหมด สถานที่แห่งนี้ได้กลับกลายเป็นแหล่งวิถีชีวิตที่ดูจะไม่เคยมีวันหยุดนิ่งหรือหลับใหล ตั้งแต่ตอนเช้าจรดเย็นพื้นที่แห่งนี้จะเต็มไปด้วยกิจกรรมค้าขาย การจับจ่ายซื้อของของกลุ่มพนักงานในนิคมทั้งหลายที่เข้ามาจับจ่ายซื้อข้าวของและอาหาร ทั้งกลุ่มพนักงานกะที่กำลังจะไปทำงานในตอนเช้า รวมถึงเป็นที่จับจ่ายซื้อของและกับข้าวของกลุ่มพนักงานในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมที่กำลังกลับจากเลิกงานในกะดึกกลางคืนเช่นกัน

ตลาดในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้จึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองจำนวนประชากรพนักงานแรงงานนิคมอุตสาหกรรมขึ้นอย่างรวดเร็วหลายตลาด แต่ก่อนเดิมทีตลาดแถวนี้ก็จะมีเพียงตลาดที่ซื้อสันป่าฝ้าย ซึ่งเป็นตลาดเล็ก ๆ ที่ตั้งอยู่แถวบริเวณนิคมอุตสาหกรรมฝั่งตะวันออก มีเพียงคูหาเดียวที่มีไว้ขายอาหารสำเร็จรูปและกับข้าวถุงให้กับพนักงานที่ทำงานในนิคมอุตสาหกรรมในช่วงแรก ๆ แต่พอเริ่มมีการขยายโรงงานนิคมอุตสาหกรรมหลายโรงงานมากขึ้น ทำให้มีแรงงานนอกพื้นที่อพยพเข้ามาทำงานเพิ่มขึ้นตามมา ตลาดสันป่าฝ้ายจึงได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วตลอด 4-5 ปีที่ผ่านมา กลายเป็นตลาดใหญ่โตหลายคูหา มีของขายหลากหลายทั้งอาหารสำเร็จรูปหรือพวกอาหารสด ไว้ตอบสนองความต้องการของพนักงานนิคมอุตสาหกรรมซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มใหญ่ที่สุดในพื้นที่แห่งนี้ และยังเกิดตลาดใหญ่ ๆ อย่างเช่น ตลาดอินทร์ หรือตลาดศรีบุญยืนเกิดตามมา

ส่วนในยามเย็นและยามค่ำคืน ความคึกคักของชุมชนในย่านบริเวณนิคมอุตสาหกรรมก็คุ้ยั้บคั้งไปด้วยผู้คนมากมาย ไม่แพ้กิจกรรมค้าขายในช่วงเช้าหรือช่วงกลางวันโดยเฉพาะตลอดเส้นทางของถนนสันป่าฝ้าย ตั้งแต่แยกบริเวณริมถนนทางหลวงช่วงหมายเลข 11 ช่วงถนนลำปาง-เชียงใหม่เข้ามาตลอดเส้นทางถนนเส้นนี้ จะพบกับแสงสีของร้านค้า ร้านอาหารกลางคืน ผับ เคา และสถานบันเทิงหลากหลายชนิดตั้งแต่ร้านเหล้าชนิดเพิงหมาแหงน ชุมนวดองข้างทาง ที่คอยผุดขึ้นเรื่อย ๆ ไว้รอเปิดให้บริการแก่แขกยามค่ำคืน เป็นสถานที่ที่รับรู้กันในแวดวงนักท่องเที่ยวมาราตรีแห่งนี้ว่าเป็นสถานที่เฮงส์เฮาท์ที่ได้รับความนิยม ของพนักงานที่ทำงานภายในโรงงานนิคมอุตสาหกรรม ที่นิยมเข้ามาพักผ่อนไปกับการดื่มสุรา ฟังเพลง พบปะพูดคุยกับเพื่อนฝูง และแสวงหาความผ่อนคลายหลังจากงานที่ทำอย่างเหน็ดเหนื่อยตลอดทั้งวัน

ภาพของการจับจ่ายซื้อข้าวของหรือกับข้าวในยามเย็นของกลุ่มพนักงานนิคมอุตสาหกรรมที่เลิกงานจากกะกลางวันและพนักงานที่กำลังจะเข้าไปทำงานในกะกลางคืน มีรถเข็นได้รุ่งเข้ามาค้าขายอยู่เกือบทุกชอกทุกมุมของชุมชนแห่งนี้ ไม่ว่าจะเป็นบริเวณย่านตลาด หอพัก หรือสถานบันเทิงยามค่ำคืนต่าง ๆ ก็มีมาให้เลือกสรรกระจัดกระจายกันไปตั้งแต่ ก๋วยเตี๋ยว อาหารตามสั่งต่าง ๆ ผักไทย ราคหน้า ไปจนถึงอาหารอีสานพวกลาบ กุ้ง น้ำตก หรือร้านฟาสต์ฟู้ดอย่างเช่น ร้านพิซซ่าฮัท ก็มีให้เลือกสรรกันตามวิถีการบริโภคและค่านิยม (Life style) ของแต่ละคน ความเป็นเมืองและการขยายตัวของชุมชนแห่งนี้ไม่ได้จำกัดอยู่แค่เพียงการขยายตัวโครงสร้างของชุมชนเท่านั้น อีกด้านหนึ่งตัวโรงงานต่างๆ ภายในนิคมอุตสาหกรรมก็ได้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน จากเดิมเป็นโรงงานเล็กๆ เพียงหนึ่งโรงงานก็ขยายพื้นที่ไปสองถึงสามโรงงาน เพื่อตอบสนองระบบการผลิตและการขยายตัวของกระแสทุนนิยมที่เข้ามา

จากการบรรยายถึงความเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่ของการเข้ามาของโรงงานนิคมอุตสาหกรรม จนส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและนำพาความเป็นเมืองเข้ามาในชุมชนแถบนี้ จะเห็นว่าความเจริญและผู้คนจากที่อพยพโยกย้ายเข้ามาอยู่อาศัยในที่ถาวรได้นำพาความหลากหลายของวิถีชีวิตชนบทเดิม ๆ ของคนในชุมชน และพื้นที่แห่งนี้ไปสู่การก้าวเข้าสู่ความเป็นวัฒนธรรมและวิถีชีวิตแบบสังคมเมืองอุตสาหกรรม การดำเนินชีวิตประจำวันผูกพันกับเวลาการทำงาน การเดินทาง และกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้คนที่นี่มักจะถูกกำหนดโดยเวลา คนส่วนใหญ่ต้องทำงานตามตารางเวลาที่มีรูปแบบความสัมพันธ์กับตารางเวลาในระบบอุตสาหกรรมเป็นส่วนใหญ่ สิ่งแวดล้อมภายในชุมชนก็เปลี่ยนแปลงไป เกิดถนน อาคาร และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ถูกเข้ามาแทนที่ป่าห้วยไร่ร้างและถนนลูกรังอันเป็นสัญลักษณ์เดิม ๆ ที่ค่อย ๆ เลือนหายไปจากความทรงจำของคนรุ่นหลัง ๆ ไปแล้ว

วัฒนธรรมความเป็นเมืองทำให้คนส่วนใหญ่ต้องพึ่งตนเอง ทำงานเพื่อตนเองหรือเพื่อครอบครัวของตัวเอง ความผูกพันภายในครอบครัวและเพื่อนบ้านมีน้อย สมาชิกของแต่ละครอบครัวมีสถานที่ทำงานต่างสถานที่และต่างอาชีพ ใช้เวลาส่วนมากในการทำงานเพื่อร่วมกันรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้มีเวลาในการสังสรรค์ต่อกันน้อย

การเกิดขึ้นของนิคมอุตสาหกรรมจึงเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่นำพาการเปลี่ยนแปลงพื้นที่และสร้างชุมชนใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นชุมชนหอพักของแรงงาน ชุมชนย่านเศรษฐกิจในการจับจ่ายซื้อข้าวของอุปโภคและบริโภคต่าง ๆ มากมาย หรือการปรับตัวและการเปลี่ยนแปลงของคนในชุมชนเดิม กลายเป็นพื้นที่อันรวมเอาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ของผู้คนที่แตกต่างหลากหลายในชุมชนโรงงานนิคมอุตสาหกรรม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มชาวบ้าน กลุ่มแรงงานชายหญิง หรือกลุ่มรักเพศเดียวกัน โดยเฉพาะสังคมหญิงรักหญิงแห่งนี้ที่ปรากฏภาพให้เห็นอยู่อย่างมากมายมาช้านาน และดำรงอยู่

อย่างมากมาย จนกลายเป็นเรื่องปรกติและภาพที่ชินตาของคนในชุมชนแห่งนี้ไปแล้ว กลุ่มคนเหล่านี้ยังมีความสำคัญต่อการสะท้อนภาพที่เกี่ยวข้องกับการปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ภายในระบบสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตภายในชุมชน สภาพแวดล้อมของการทำงานในโรงงาน ฉะนั้นผลของการเป็นสังคมนิคมอุตสาหกรรมที่รวมเอาไว้ซึ่งวิถีชีวิตที่ซับซ้อน และแตกต่างหลากหลายจึงอาจมีผลต่อการสร้างค่านิยมในระบบเพศของกลุ่มแรงงานที่เป็นหญิงรักหญิงในพื้นที่แห่งนี้

ความซับซ้อนของชุมชนทางเพศเดียวกันของพื้นที่ในนิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้ อาจสะท้อนให้เห็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาอัตลักษณ์ และการกล้าเปิดตัว และการแสดงตัวตนแบบรักเพศเดียวกัน เพื่อเผชิญกับโลกและสังคมรักต่างเพศภายนอก ในสังคมนิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้การมีสัดส่วนของแรงงานส่วนใหญ่ที่เป็นแรงงานหญิง ย่อมอาจมีส่วนสำคัญต่อการกระตุ้นการสร้างพื้นที่ในแบบผู้หญิง การสร้างตัวตนและความสัมพันธ์ในแบบผู้หญิงที่มีพื้นที่ มีการรวมตัวกัน มีทางเลือกและความสัมพันธ์ในรูปแบบของตัวเอง ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่แค่เฉพาะความรักความรู้สึกแบบรักต่างเพศเท่านั้น แต่การที่ผู้หญิงมีพื้นที่เป็นของตัวเองย่อมหรือกระตุ้นให้เกิดบทบาทพฤติกรรมร่วมและกิจกรรมในของการรวมตัวในอัตลักษณ์ในแบบรักเพศเดียวกัน

2.3 ความเป็นสังคมนิคมอุตสาหกรรม สภาพแวดล้อมในการเปลี่ยนผ่านสู่กระบวนการกลายเป็นหญิงรักหญิง

ในรอบประมาณ 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ลำพูนตกอยู่ในกระแสและอิทธิพลจากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรมหรือแม้แต่การใช้ที่ดิน การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ได้มีการก่อตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นรวมทั้งผู้คนที่มีวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการเคลื่อนย้ายจากการเป็นแรงงานในภาคการเกษตร มาสู่การเป็นผู้ใช้แรงงานในภาคอุตสาหกรรม

ปัจจุบันเมื่อมีการจัดตั้งโรงงานนิคมอุตสาหกรรมขึ้นในลำพูน นิคมอุตสาหกรรมยังได้นำพาความเจริญรุดหน้าเข้ามายังเมืองลำพูนมากขึ้น อาคารสมัยใหม่ค่อย ๆ ผุดขึ้นแทนที่ทุ่งนาและป่าห้วยาร้างของพื้นที่ตำบลบ้านกลาง-สันป่าฝ้าย ซึ่งแต่เดิมเป็นเพียงตำบลเล็ก ๆ ที่อยู่ติดกับตัวเมืองลำพูนและมิได้มีความสำคัญอะไรไปมากกว่าพื้นที่แห้งแล้ง รกร้าง และป่าละเมาะของชาวบ้านเท่านั้น แต่เมื่อเอ่ยถึงนิคมอุตสาหกรรมลำพูนในปัจจุบัน เส้นทางถนนย่านตำบลบ้านกลาง-สันป่าฝ้ายได้กลับกลายเป็นเส้นทางและถนนเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดลำพูนไปแล้ว จากถนนดินแดงสายเล็ก ๆ ได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็นถนนสี่เลน เพื่อรองรับการขยายตัวของโรงงานนิคมอุตสาหกรรมที่ขยายโรงงานเพิ่มมากขึ้น และนี่อาจเป็นสองสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่าง "อดีต" กับ "อนาคต" ในยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงของสังคมเมืองลำพูนที่เกิดขึ้น ณ ที่แห่งนี้

การสร้างตัวตนและอัตลักษณ์ของทอมบอยในนิคมอุตสาหกรรมก็เช่นเดียวกัน กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ของ ทอมบอย ที่นี้ย่อมเกิดขึ้นจากการผสมผสานองค์ประกอบทาง วัฒนธรรมต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ว่าพวกเขาสามารถสร้างภาพลักษณ์ สร้างความหมายทาง สังคมที่กำกับตัวตนของพวกเขา ในการดำเนินชีวิตให้เข้ากับสังคมแห่งนี้ในลักษณะอย่างไร อีก ด้านหนึ่งสังคมแห่งนี้ก็อาจสร้างปัจจัยที่เอื้อต่อการแสดงออกถึงตัวตนของกลุ่มทอมบอยด้วยเช่นกัน การมองกระบวนการสร้างอัตลักษณ์จึงจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องเชื่อมโยงปัจเจกเข้ากับโครงสร้าง ทางสังคมและสภาพแวดล้อมที่พวกเขาดำเนินชีวิต เพราะมนุษย์จะสร้างความหมาย พื้นที่ และ ตัวตนของตนเองก็ต่อเมื่อพวกเขาตระหนักถึงอัตลักษณ์และความหมายเกี่ยวกับตัวตนที่พวกเขา สร้างขึ้นมานั่นเอง

เมื่ออัตลักษณ์และชีวิตทางสังคมเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินควบคู่ และปะทะสังสรรค์กันอยู่ ตลอดเวลา ตัวตนของความเป็นทอมบอยที่นี้ จึงมีทั้งการแสดงบทบาทที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ภายนอก การพยายามซึมซับเอาค่านิยม วัฒนธรรมของพื้นที่ เพื่อมาปรับแต่งตัวตนของพวกเขาที่ ช้อนทับซึ่งบทบาทอันหลากหลาย

สภาพแวดล้อมที่รายล้อมตัวพวกเขาไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ทางกายภาพภายนอก เช่น โรงงาน หอพัก ล้วนกลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างกระแสแฟชั่นและค่านิยมเรื่องเพศที่ไม่จำกัดเฉพาะใน ความสัมพันธ์ของรูปแบบหญิงและชายเท่านั้น แต่ยังได้การสร้างพื้นที่ภายในเฉพาะของผู้หญิง ใน โลกของผู้หญิงรักหญิงด้วย

นิคมอุตสาหกรรมในวันนี้จึงกลายเป็นดินแดนที่รวบรวมเอาไว้ซึ่งความคึกคัก แสงสี ความหลากหลายของอัตลักษณ์และผู้คน ที่เข้ามาแสวงหารายได้ในหลากหลายรูปแบบ ทั้งการเข้า มาเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม ทำธุรกิจหอพัก ค้าขาย ร้านอาหาร หรือจัดตั้งแหล่งท่องเที่ยว และสถานบันเทิงยามค่ำคืน ฉะนั้นนิคมอุตสาหกรรมลำพูนจึงเป็นพื้นที่สำคัญซึ่งได้ถูกเลือกขึ้นมา เพื่อทำความเข้าใจและศึกษาเรื่องราวการสร้างอัตลักษณ์ การให้ความหมายต่อตัวตน และการ ปรับตัวต่อการดำรงชีวิตในแบบหญิงรักหญิง อันถือเป็นสังคมทางเพศของกลุ่มหญิงรักหญิงที่ ปรากฏอยู่มากมายและเห็นได้ชัดเจน ในชุมชนโรงงานและสังคมแห่งนี้

ระบบทุนนิยมสมัยใหม่ ได้เข้ามาเพิ่มสภาวะการขยายตัวทางเศรษฐกิจไทยให้ขยายตัว และเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วในหลายรอบทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้แรงงานในภาคการเกษตรและ แรงงานในภาคชนบทแบบเดิม ได้เข้ามาสู่การเป็นแรงงานในเมืองเพื่อตอบสนองวิถีผลิตใน ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น ไม่เว้นแม้แต่กลุ่มผู้หญิงที่ถูกกระแสการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ผลักดัน ให้ออกจากภาคชนบทเพื่อเข้ามาเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรม

ความสัมพันธ์แบบหญิงรักหญิงที่เริ่มก่อตัวและเริ่มค่อย ๆ ปรากฏตัวขึ้นในบริบทของการเป็นสังคมนิคมอุตสาหกรรมลำพูนภายใต้กรอบความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อม กระแสแฟชั่น ค่านิยมเรื่องเพศสมัยใหม่ ก็คงมีต่างจากปัจจัยเสริมจากคำกล่าวข้างต้น ในงานศึกษาความสัมพันธ์ในรูปแบบ ทอม-ดี้ ในไทยของ Megan Sinnott ในบทความตอนหนึ่งเธอได้เสริมและพูดถึงการแสดงออกของอัตลักษณ์ทางเพศกับกระบวนการกลายเป็นเมือง (urbanization) ไว้ว่า ความสัมพันธ์แบบทอม-ดี้ เกิดขึ้นในเมืองไทยประมาณ 25 ปีที่ผ่านมาโดยส่วนหนึ่งเป็นการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ ฉะนั้นนักวิชาการจึงเชื่อว่าอัตลักษณ์ของกลุ่มหญิงรักหญิง ที่เริ่มปรากฏตัวออกสู่สังคมมากขึ้นในสังคมยุคใหม่ อาจเกิดจากการรับเอาค่านิยมของความเป็นสังคมเมืองที่ขยายตัวมาจากสังคมตะวันตก รวมทั้งปัจจัยของกระบวนการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เจริญและขยายกว้างมากขึ้น

เฟเดอร์แมน (Lillian Faderman) เห็นว่าสิ่งที่สนับสนุนและให้สิทธิแก่ผู้หญิงได้แสดงในอัตลักษณ์ทางเพศได้อย่างเป็นอิสระ และตามความต้องการของพวกเธอก็เนื่องมาจากการเติบโตของระบบเศรษฐกิจที่ผลักดันให้ผู้หญิงต้องออกจากบ้าน เข้ามาทำงานในระบบอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้พวกเธอมีอิสระในการออกมาใช้ชีวิตนอกกรอบทางเพศแต่เดิม ที่มักถูกควบคุมจากสังคมหมู่บ้านและครอบครัว (อ้างใน Sinnott, 2004)

ในด้านหนึ่งหากนำประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลงของระบบสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้หญิงสาวในหมู่บ้านต้องออกมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ส่งผลให้พวกเธอเดินออกมาจากกฎเกณฑ์สังคมประเพณีเดิมของหมู่บ้านและครอบครัว มาใช้ชีวิตอยู่ในเมืองภายใต้บริบทของสังคมเมืองที่เน้นชีวิตเสรีภาพและความเป็นปัจเจกชน อีกทั้งการมีรายได้จากการทำงานได้สนับสนุนให้พวกเธอไม่ต้องพึ่งพิงครอบครัว พวกเธอจึงใช้ชีวิตในแบบที่ตนเองอยากจะเป็นได้ และเมื่อปราศจากการควบคุมต่าง ๆ ของชุมชนและครอบครัวไปแล้ว ก็อาจเป็นแรงจูงใจข้างต้นส่วนหนึ่งทำให้หญิงรักหญิงเหล่านี้กล้าที่จะแสดงและพัฒนาอัตลักษณ์หรือแม้กระทั่งสร้างชุมชนของหญิงรักหญิง

ต่อประเด็นข้างต้นหากนำมาพิจารณาประกอบกับสภาพแวดล้อมเฉพาะของพื้นที่ที่มีแรงงานหญิงเป็นสัดส่วนที่มากอยู่แล้ว สภาพแวดล้อมรายล้อมตัวพวกเขาไม่ว่าจะเป็นพื้นที่ทางกายภาพภายใน เช่น โรงงาน หอพัก ล้วนกลายเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสร้างแรงจูงใจ ต่อผูกขาดต่อการสร้างโลกของผู้หญิง การสร้างกระแสแฟชั่นและค่านิยม การสร้างโลกในแบบหญิงรักหญิงขึ้นมาจึงปรากฏตัวขึ้นได้ง่ายขึ้นในพื้นที่เฉพาะแห่งนี้

การสร้างอัตลักษณ์ใหม่ ๆ ของกลุ่มแรงงานหญิงในโรงงานและพื้นที่การทำงานยังมีส่วนสำคัญต่อการสร้างให้ผู้หญิงมีพื้นที่ของตนเองมากขึ้น ด้วยระยะเวลา 10-13 กว่าชั่วโมงต่อวัน

ในขณะที่ทำงาน ถือได้ว่าเป็นระยะเวลาอันยาวนานของชีวิตพวกเขาในการใช้ชีวิตอยู่ในที่ทำงาน มากกว่าใช้ชีวิตอยู่สังคมภายนอกหรือที่บ้าน ทำให้แรงงานเหล่านี้ยากที่จะใช้ชีวิตประจำวันให้เจอเจอกับโลกภายนอกโรงงาน โรงงานจึงอาจเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองที่แรงงานหญิงนิยมใช้ชีวิต ส่วนใหญ่ผูกพันอยู่กับสังคมการทำงานในโรงงาน กับกลุ่มเพื่อนที่เป็นแรงงานหญิงด้วยกัน

สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในโรงงาน จึงส่งผลต่อค่านิยมตามกลุ่มเพื่อนในชุมชนโรงงานล้วนมีอิทธิพลต่อแรงงานหญิงในแง่ของการแสดงพฤติกรรม สิ่งที่กลุ่มแรงงานหญิงส่วนใหญ่ปฏิบัติจึงได้มีผลต่อทัศนคติการยอมรับพฤติกรรมบางอย่าง การเกิดขึ้นและการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ความเป็นทอมบอยสัมพันธ์กับการสร้างตัวตนทางเพศแบบใหม่ที่เกิดจากความเชื่อ ค่านิยมทางเพศในบรรทัดฐานแบบใหม่ของสังคมแรงงานในโรงงาน การแสดงพฤติกรรมทางเพศระหว่างผู้หญิงหรือเพื่อนผู้หญิงด้วยกันเริ่มก่อเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างการทำงาน การได้พบปะพูดคุย ระบายความในใจ การช่วยกันแชร์กัน แบ่งปันความรู้สึกระหว่างผู้หญิงด้วยกัน การได้ใช้ชีวิตประจำวันร่วมกันบ่อยครั้งในโรงงาน ย่อมเป็นโอกาสหนึ่งในการปลดปล่อยรสนิยม และตัวตนทางเพศในแบบรักเพศเดียวกันได้ง่ายขึ้น จากเดิมที่อยู่ในสังคมหมู่บ้าน ครอบครัว หรือด้วยแบบแผนทางสังคมเรื่องเพศและเพศสัมพันธ์ อันได้แก่ ค่านิยม ความเชื่อ และวิถี ปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องเพศ พบว่ายังขาดต่อการเปิดเผยตัวตนหรือการแสดงออกถึงรสนิยมทางเพศที่แตกต่างออกไปจากรักต่างเพศ

แต่เมื่อมาอยู่ในพื้นที่แห่งนี้ ด้วยปัจจัยเอื้อต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้นประกอบกับบรรยากาศการทำงานระหว่างผู้หญิงด้วยกัน กระแสความเป็นสังคมปัจเจกนิยมสมัยใหม่ ความสัมพันธ์ของกลุ่ม และด้วยลักษณะแรงงานหญิงในชุมชนโรงงานมีลักษณะหลวม ๆ ไม่ยุ่งเกี่ยวเรื่องส่วนตัวซึ่งกันและกันมากเหมือนสังคมหมู่บ้าน รวมทั้งปฏิภพของของกลุ่มแรงงานหญิงในชุมชนโรงงานที่มีต่อแรงงานหญิงที่แสดงพฤติกรรม ยังไม่ถึงกับประณามหรือเลิกลบหาสมาคมด้วย ปฏิภพดังกล่าวจึงไม่มีผลกระทบต่อครอบครัวของแรงงานหญิงที่เป็นหญิงรักหญิง ทำให้พื้นที่ของนิคมอุตสาหกรรม สามารถสะสมพวกพ้องมากมายของบุคคลผู้มีรสนิยมทางเพศในแบบเดียวกันจนกลายเป็นโลกเล็ก ๆ ของชุมชนทางเพศในแบบหญิงรักหญิงในที่สุด ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนี้ได้พัฒนา และกลายเป็นเรื่องปกติที่ได้รับการยอมรับถึงการมีอยู่ของอัตลักษณ์ทอม-ดี้ ความเป็นเอกเทศ การรู้สึกเป็นที่ยอมรับ มีคุณค่า มีความเชื่อมั่น และพัฒนาจนกลายเป็นกระแสแฟชั่นเรื่องเพศอย่างหนึ่งของพื้นที่แห่งนี้ ที่ส่งผลให้เรื่องของการกลายเป็นสังคมหญิงรักหญิง เป็นสิ่งที่มีอิสระ มีวิถีการดำเนินชีวิตอันเป็นปกติประจำวันในพื้นที่ของพวกเขาไปในที่สุด

ภาพสำคัญด้านหนึ่งซึ่งมีอาจละเลยได้ หากจะกล่าวถึงความสัมพันธ์ของระบบการผลิตในสังคมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ที่สัมพันธ์กับการนำไปสู่กระบวนการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ ๆ ของกลุ่มแรงงานหญิงและได้กลายเป็นปัจจัยเอื้อสำคัญของลักษณะของระบบทุน ก็คือตัวนิคม

อุตสาหกรรมเองที่ได้มีส่วนในการผลักดันให้พื้นที่แห่งนี้การกลายเป็นพื้นที่พิเศษ อันมีลักษณะเฉพาะในการพัฒนาความเป็นอัตลักษณ์ทอมบอยขึ้นมา ระบบทุนคือตัวโรงงานจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญต่อการพิจารณาประเด็นเรื่องการผลิต ที่สัมพันธ์กับเรื่องการสร้างอัตลักษณ์ทางเพศและถูกนำเข้ามาผนวกกันและได้นำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมทอม-ดี้ให้ปรากฏขึ้นมาได้ในพื้นที่แห่งนี้ ฉะนั้นความต้องการแรงงานหญิงจึงนับเป็นองค์ประกอบสำคัญของแรงงานในภาคการผลิตอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์กระบวนการควบคุมแรงงานในกระบวนการผลิต ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมแรงงานทั้งในสถานที่ทำงานและการพิจารณาการรับเข้ามามีส่วนร่วมในโรงงาน หรือการควบคุมแรงงานในลักษณะของการสร้างแรงจูงใจให้คนงานยอมรับในระบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจต่าง ๆ ของระบบการทำงานอันได้แก่ การควบคุมในพื้นที่ ร่างกาย พื้นที่ทางกายภาพและพื้นที่ทางสังคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับระบบการผลิต ล้วนถูกระบบโรงงานผลิตซ้ำในสถานที่ทำงานทั้งสิ้น

ในระบบโรงงานสมัยใหม่ปัจจุบันเราจึงพบได้ว่า ด้วยความสัมพันธ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจแบบทุนนิยมสมัยใหม่ในศตวรรษที่ 20 มนุษย์ได้กลายสภาพมาอยู่ในสถานะผู้บริโภคร ที่สำแดงตนเองผ่านกระบวนการของการบริโภคในสังคมบริโภคนิยมและสร้างวัฒนธรรมและตัวตนของตนเองโดยผ่านการบริโภค การผลิตวาทกรรมที่เน้นให้คนงานรู้สึกกลืนกลายหรือมีจิตสำนึกที่เป็นส่วนหนึ่งในระบบการผลิต กลายเป็นแรงงานที่มีร่างกายที่เชื่อฟังต่อระบบการทำงานในโรงงาน นายทุนจึงได้คิดขยายบทบาทของตนออกไปสู่บทบาทใหม่ที่เรียกว่าผู้นำจิตสำนึก(Captain of consciousness) ซึ่งมีหน้าที่เข้าไปควบคุมวิถีการดำเนินชีวิต ระบบความคิดความเชื่อ และระบบต่าง ๆ ในสังคมโรงงาน เพื่อครอบงำอีกทั้งสร้างความเชื่อต่าง ๆ ในลัทธิบริโภคนิยม (สุมาลี มีสกุล, 2552) เพื่อการดึงความสนใจของแรงงานจากระบบการผลิตที่ไม่เป็นธรรม มาในการสนใจเรื่องการต่อรองพื้นที่อันไม่เป็นธรรม หรือการสร้างจิตสำนึกในการต่อสู้ทางชนชั้นมาสู่การสร้างอุดมการณ์วาทกรรมการผลิตแบบสมัยใหม่ ที่สนใจในกระแสบริโภคนิยมมากขึ้น ความซับซ้อนเหล่านี้ได้ถูกตัวนายจ้างหรือเจ้าของโรงงานดึงคนงานเหล่านี้มาสนใจในกระแสบริโภคนิยมหรือดึงคนงานออกมาจากกระบวนการต่อสู้ที่หลายหลายผ่านการเพิ่มแรงจูงใจต่าง ๆ ในการทำงานไม่ว่าจะเป็นค่าโอที ค่าเบี้ยเลี้ยงพิเศษต่อวัน โบนัสหรือของรางวัลประจำปีเพื่อตอบแทนแก่พนักงานที่ทำตัวดี หรือมีความขยันขันแข็งในการทำงาน หรือการเพิ่มกิจกรรมสังสรรค์ต่าง ๆ ในโรงงานผ่านงานเลี้ยงสังสรรค์ประจำปี การแข่งขันกีฬา หรือการจัดตั้งชมรมต่าง ๆ ในโรงงานเพื่อให้คนงานในโรงรู้สึกมีส่วนร่วมและเป็นหนึ่งเดียวกับโรงงานหรือระบบการผลิต ล้วนเป็นวาทกรรมการผลิตอันชาญฉลาดที่หล่อหลอมให้คนงานตอบสนองระบบการผลิตในโรงงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

นอกจากนั้นการวิเคราะห์ทางชนชั้นที่มีความซับซ้อนจากเดิมในระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมสมัยใหม่ ก็ได้แสดงให้เห็นถึงการครอบงำที่มีอยู่นอกเหนือเรื่องชนชั้นมาสู่การครอบงำทางเพศที่เกิดขึ้นด้วย เลอแฟ็บ (Lefebvre: 1901-1991) ได้อธิบายความแปลกแยก (Alienation) ในวัฒนธรรมบริโภคว่าชีวิตประจำวันในสังคมสมัยใหม่โดยเฉพาะชีวิตในเมือง คนที่ทำงานประจำวันจะเริ่มรู้สึกถึงความแปลกแยกกับงานที่ตนทำ คนเมืองที่มีชีวิตซ้ำซากจำเจเกิดความรู้สึกแปลกแยกกับสิ่งที่ทำในชีวิตประจำวัน โดยเขาได้ยกตัวอย่างชาวปารีสที่ตื่นแต่เช้าขึ้นรถใต้ดินไปทำงาน แล้วกลับบ้านเข้านอนด้วยความเหน็ดเหนื่อยเมื่อเช้าที่เรียกกันในภาษาแสลงว่า metro-boul-dot-dodo ฉะนั้นคนเหล่านี้จึงมีความต้องการที่จะปลดปล่อยตนเอง ออกจากความซ้ำซากจำเจ และแสวงหาความต้องการแปลกใหม่ให้และความหลากหลายให้รูปแบบตัวตนและชีวิตมากยิ่งขึ้น (สุรางค์ จันทวานิช, 2551) ในสังคมนิคมอุตสาหกรรมแม้คนงานหญิงเหล่านี้จะถูกวาทกรรมการผลิตสมัยครอบงำร่างกายและพื้นที่หลาย ๆ ด้านในชีวิตประจำวันของพวกเขาอยู่โดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม แต่ขณะเดียวกันเราก็พบได้ว่า แรงงานหญิงหลายคนก็ได้พลิกกลับความแปลกแยกของระบบการผลิตอันไม่เป็นธรรมเหล่านี้ มาสู่การสร้างความหมายใหม่หรือการแสดงออกมาผ่านรูปแบบของการตอบสนองความเฟื่องฟูของลัทธิบริโภคนิยมที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการแต่งตัว การพยายามสร้างกำลังบริโภคในชีวิตประจำวัน หรือการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ที่ซับซ้อนและหลากหลายของตนมากยิ่งขึ้นไม่เว้นแม้แต่ความเป็นเพศ เพื่อสร้างพื้นที่ใหม่ ๆ ให้กับตัวตนของตนมากยิ่งขึ้น ปฏิบัติการในลักษณะนี้จึงสอดคล้องกับแนวคิดของ ไอวา ออง ที่เห็นว่าการถูกกดขี่ของแรงงานหญิงทำให้แรงงานหญิงเหล่านี้สร้างวิธีการตอบโต้รูปแบบการกดขี่ที่เกิดขึ้น ผ่านปฏิบัติการในชีวิตประจำวันต่าง ๆ ดังที่ผู้ศึกษาได้ยกตัวอย่างแล้วในส่วนข้างต้น เพื่อสะท้อนวิธีการสร้างตัวตนและการต่อต้านทุนนิยมโลกของพวกเขาในชีวิตประจำวัน (Ong, 1991)

หัวหน้าเทรนนิ่ง (Training) ในบริษัทญี่ปุ่นแห่งหนึ่งซึ่งทำงานอยู่ภายในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมมากกว่า 20 ปี ยืนยันกับผู้เขียนในประเด็นดังกล่าวว่า ด้วยประสบการณ์ในการพบเห็นการก่อร่างสร้างตัวและการค่อย ๆ มีการเพิ่มจำนวนของกลุ่มผู้มีลักษณะ ทอมบอย ที่เกิดขึ้นในนิคมอุตสาหกรรมนั้น สามารถยืนยันได้เป็น 3 ลักษณะคือเป็นเพราะใจรักตั้งแต่ก่อนเข้ามาทำงานอยู่แล้ว มักเป็นกลุ่ม ทอมบอย ที่มีรสนิยมชอบผู้หญิงด้วยกันอยู่แล้ว หรือเรียกอีกอย่างว่าเป็นพวกที่มักอ้างว่าตนเองเกิดมาเพื่อเป็น ทอมบอย มาตั้งแต่เกิด (Born to be) ส่วนกลุ่มที่ 2 และ 3 คือกลุ่มที่มาเป็นภายหลัง แบ่งเป็นกลุ่มที่อยากเท่ อยากมีคนมาชื่นชอบ เลยเห็นว่าการเลือกเป็นทอมบอย เป็นสิ่งที่น่าลองบ้างจึงเป็นตามกระแสแฟชั่นและค่านิยมเรื่องเพศภายในโรงงาน พวกนี้มักจะมีการสลับบทบาททางเพศของตนให้สลับไปมาระหว่างการกลับไปเป็นผู้หญิงปกติ เป็นดี หรือกลับมาเป็น ทอมบอย สลับกันไปเรื่อย ๆ ก็ได้

สุดท้ายคือพวกที่มาค้นพบในรสนิยมทางเพศของตนได้ภายหลังว่าชอบผู้หญิงด้วยกัน ซึ่งกลุ่มนี้ฟังดูอาจจะคล้ายกับพวกที่เป็นตามแฟชั่นแต่สิ่งที่แตกต่างกันก็คือ เมื่อพวกเขาค้นพบว่าชอบผู้หญิงด้วยกันแล้ว พวกเขามักจะดำรงอัตลักษณ์ในแบบหญิงรักหญิง หรือการเลือกเป็น ทอมบอย ตลอดไป ซึ่งช่วงระยะหลังการหันมาเป็น ทอมบอย ตามกระแสแฟชั่นนิยมได้ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ใหม่ ที่นำพาผู้หญิงปรกติ ซึ่งเคยแต่งงานกับผู้ชายมีลูก มีสามีแล้ว ให้กลับกลายมาเป็น ทอมบอย ก็มีอยู่จำนวนไม่น้อยเลยทีเดียว แม้ทอมบอยจะมีอยู่ในสังคมไทยมาช้านานแล้ว ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ข้างต้น แต่การที่จู่ ๆ กระแสทอมบอยกลับเริ่มเป็นที่นิยมขึ้นมาในสังคมนิคมอุตสาหกรรมแห่งนี้ นั้นย่อมมิใช่เรื่องบังเอิญแน่นอน ในกรณีนี้แม้จะบอกว่าเป็นเพราะสังคมนั้นเปิดกว้างมากขึ้นหรือการที่ผู้หญิงจำนวนมากเข้ามาใช้ชีวิตทำงานอยู่ร่วมกัน ก็อาจจะเป็นแค่เพียงคำตอบหนึ่งเท่านั้น แต่ด้านหนึ่งผู้เขียนเห็นว่าปรากฏการณ์การเกิดขึ้นของกลุ่มทอมบอยในพื้นที่แห่งนี้ ยังสัมพันธ์กับมิติของความเป็นเพศที่เกี่ยวข้องกระบวนการผลิตของระบบทุนในโรงงานที่นำไปสู่การเลือกทอมบอยเข้ามาตอบสนองระบบโรงงานให้ได้มูลค่าสูงสุด ฉะนั้นการเริ่มปรากฏตัวและการกลายมาเป็นสังคม ทอมบอย ที่มีขนาดใหญ่ภายในโรงงานในปัจจุบันจึงสามารถแบ่งได้เป็น 3 ช่วงด้วยกัน

ช่วงยุคแรก ๆ ซึ่งเป็น ช่วงก่อร่างสร้างหน่อ ของการเกิดกระแส ทอมบอยโรงงานขึ้น โดยภาพของกลุ่ม ทอมบอย ในยุคแรก ๆ นี้มักจะเป็นช่วงที่ยังมีจำนวนน้อย ไม่มีการแสดงออกซึ่งอัตลักษณ์อย่างเปิดเผยมากนักทั้งการแต่งตัว ทรงผม ลักษณะท่าทาง เนื่องจากติดอยู่กับวิถีชีวิตที่ผูกติดอยู่กับค่านิยมในกรอบทางเพศกระแสหลักจากชุมชนเดิมที่ออกมา ประกอบกับการขาดการเข้าใจและการมีความรู้ในพฤติกรรมรักเพศเดียวกัน ซึ่งสังคมนั้นยังมองเห็นว่าเป็นเรื่องแปลกประหลาด ไม่เหมาะสม ซึ่งได้รับมาจากสื่อและผลงานทางวิชาการในยุคนั้น ที่มุ่งนำเสนอและตอกย้ำภาพของการเป็นคนมีพฤติกรรมรักเพศเดียวกันว่า ผิดปรกติ และทำลายวัฒนธรรมอันดีงามในสังคม สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการกลัวและไม่กล้าแสดงออกต่อตัวตนของพวกเขา กับสังคมภายนอก เพราะเกรงว่าจะถูกมองว่าเป็นของแปลกประหลาด

เราจึงพบเห็นว่ายุคแรก ๆ ของการในการเข้ามาทำงานภายในโรงงาน ยังมี ทอมบอย ที่เปิดเผยตัวตนน้อยกว่าสัดส่วนของ จำนวนน้อยกว่าผู้หญิงปรกติทั่ว ๆ ไป ทอมบอยในโรงงานยุคนี้ คาดว่าน่าจะค่อย ๆ เติบโตอย่างเห็นได้ชัดหลังจากการเข้ามาก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ ที่เข้ามาก่อตั้งทดแทนที่นิคมอุตสาหกรรมที่รองรับผลผลิตภาคการเกษตรแบบเดิม ซึ่งถูกก่อตั้งขึ้นในช่วงแรก ๆ หากแต่ยังไม่ประสบผล และด้วยลักษณะของระบบโรงงานอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่ขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วในระยะหลัง ประกอบกับลักษณะการทำงานที่ใช้แรงงานอย่างเข้มข้น การหันมาใช้อัตลักษณ์ทอมบอยหรือการหันมาเป็น



ผู้หญิงที่แตกต่างจากเดิม มาเป็นผู้หญิงที่มีบทบาทท้าทาย เข้มแข็ง กว่าผู้หญิงปกติทั่วไป จึงสอดคล้องกับการปรับตัวแห่งวัฒนธรรมที่ซับซ้อนของระบบการผลิตในโรงงาน เพื่อแสดงศักยภาพที่ดีหรือเหนือกว่าความเป็นเพศหญิงปกติที่สามารถทำงานหนักได้ดีกว่ามากกว่า ไม่แสดงความอ่อนแอ ขาดลามาสาย ไม่มีสามี ไม่ต้องดูแลครอบครัวหรือลาคลอดได้ แรงใจเหล่านี้ในระบบโรงงาน และแรงดึงดูดทางเพศในรูปแบบใหม่จึงกลายเป็นที่ต้องการของการใช้ชีวิตคู่ที่ต่างจากบรรทัดฐานทางเพศกระแสหลักแบบเดิม จึงเป็นไปได้ที่เราจะพบเห็นการปรากฏตัวของความเป็นเพศในรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นในสังคมโรงงานแห่งนี้

ช่วงยุค แดกหน่อและผลิบานของกระแสการเป็น ทอมบอย โรงงานนั้นรู้สึกจะก่อตัวขึ้นและเติบโตอย่างต่อเนื่องในช่วงระยะ 15 ปี หลังจากที่มีการปรับเปลี่ยนโรงงานนิคมอุตสาหกรรมแต่เดิมมาเป็นการก่อตั้งโรงงานนิคมอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ขึ้นมา อาจเนื่องจากกลุ่ม ทอมบอย ใจรักที่เป็น ทอม มาตั้งแต่ก่อนเข้ามาทำงานในโรงงานกล้าที่เปิดเผยตัวตนที่แท้จริงของตนต่อสังคมภายนอกที่เปิดรับกลุ่มคนรักเพศเดียวกันมากขึ้น และเนื่องจากด้วยพื้นที่ในโรงงานนิคมอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนของผู้หญิงเป็นสัดส่วนที่มาก ประกอบกับแรงจูงใจจากระบบโรงงานเองที่หันมาให้ความสำคัญแก่คนงานเพศ ทอมบอย ที่สามารถทำงานในกับโรงงานได้เต็มกำลังมากกว่าเพศหญิงทั่วไปที่มักเกี่ยงงานหนัก งานยาก หรือมักหาเรื่องหลีกเลี่ยงงาน หยุ่ดงานบ่อย ๆ โดยใช้ข้ออ้างเรื่องท้อง ลาคลอด การอ้างภาวะของผู้หญิงที่ต้องดูแลลูกและครอบครัว หรือการหลบออกจากสถานที่ทำงานหรือช่วงเวลาการทำงานบ่อยครั้งโดยอ้างว่ามีปัญหาเรื่องประจำเดือน การทำให้ระบบการผลิตในโรงงานงานช้าลง หรือทดแทนและลดทองแรงงานชายที่วุ่นนอนสอนยากมากกว่าแรงงานหญิงและมีอยู่เป็นจำนวนน้อยอยู่แล้วในโรงงานประเภทนี้ จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้โรงงานหันมาใช้ความเป็น ทอมบอย ที่เริ่มปรากฏตัวขึ้นในโรงงานมาเป็นแรงงานส่วนสำคัญหลักในระบบการผลิต ซึ่ง ทอมบอย เหล่านี้สามารถใช้ผละกำลังที่เข้มแข็งในการทำงานและความอดทนต่อการทำงานหนัก หรือการคุมเครื่องผลิตที่มีขนาดใหญ่ได้ จึงเป็นการแสดงศักยภาพแห่งตัวตนของ ทอมบอย ที่แผ่ขยายของการผนวกเข้ากับพลังการทำงานในแบบชายอย่างเต็มเปี่ยม ล้วนทำให้กลุ่ม ทอมบอย สามารถตอบสนองระบบการผลิตในโรงงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพได้อย่างไม่จำกัด ผลประโยชน์และข้อดีเหล่านี้ จึงได้กลายเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญต่อความต้องการรับกลุ่ม ทอมบอย เข้ามาทำงานในโรงงานเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จึงมีส่วนทำให้สังคมทอมบอยในนิคมอุตสาหกรรมขยายและเติบโตขึ้นเรื่อยมา กลายเป็นเพศนิยมนรูปแบบใหม่ที่ตอบสนองให้ ทอมบอย ที่ใจรักและทอมบอยแพ้นความกล้าที่จะใช้ชีวิตในแบบที่ตนต้องการมากขึ้นเมื่อผู้หญิงก้าวออกมาทำงานนอกบ้าน มีบทบาทในสังคมมากขึ้น มีความต้องการความเท่าเทียมเสมอภาคเท่ากับผู้ชายในสังคมมากขึ้น จึงไม่แปลกที่กระแสแฟชั่น

นิยมในแบบหญิงรักหญิงจะมีโอกาสแสดงตัวออกมาได้ง่ายดาย และกลายเป็นกระแสแฟชั่นเรื่องเพศรูปแบบใหม่ที่ค่อยๆ สะสมและเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องในพื้นที่แห่งนี้ ซึ่งในระยะหลังกระแสสนิยมเหล่านี้อาจมีส่วนหล่อหลอมรสนิยมรักเพศเดียวกันให้กับบุคคลอื่น ๆ ภายในโรงงานที่เคยเป็นบุคคลรักต่างเพศให้กลายเป็นผู้ที่มีรสนิยมรักเพศเดียวกันได้ไม่ยาก อาจด้วยเห็นว่ารสนิยมในลักษณะนี้เป็นเรื่องปกติ มิหนำซ้ำยังกลายเป็นค่านิยมทางเพศกระแสหลักในพื้นที่แห่งนี้ที่ดูจะได้รับความนิยมมากกว่ามีต่างจากกลุ่มรักต่างเพศทั่วไป เราจึงจะพบว่าในระยะหลัง ทอมบอย ที่ทำงานอยู่ภายในนิคมอุตสาหกรรมมักจะเป็นทอมบอยแฟชั่นเกิดขึ้น มากกว่า ทอมบอย ใจรักเสียอีก

ด้วยเหตุผลเหล่านี้กระแสนิยม ทอม-ดี้ ในสังคมโรงงานจึงได้ถูกปะทะสังสรรค์เข้ากับวัฒนธรรมเรื่องเพศในรูปแบบใหม่ และกลายเป็นกลุ่มสังคมทางเพศแบบหนึ่งที่มีขนาดใหญ่และกลายเป็นวัฒนธรรมย่อยของผู้รักเพศเดียวกันที่มีประโยชน์ต่อการสนับสนุนให้ผู้มีรสนิยมรักเพศเดียวกันเหล่านี้มีความมั่นใจมากขึ้นที่จะยอมรับและใช้ชีวิตแบบผู้รักเพศเดียวกันในที่สุด

ช่วงยุคของการสร้างพื้นที่และสร้างจุดยืนในแบบรักเพศเดียวกัน สังคมนิคมอุตสาหกรรมคือ สวรรค์ของกลุ่มทอม-ดี้ อาจเป็นยุคระยะหลังที่กลุ่มทอม-ดี้ ส่วนใหญ่ได้มีที่ทางในการเปิดเผยตัวตน ทำงาน และใช้ชีวิตครอบครัวยุคใหม่ในแบบหญิงรักหญิงในพื้นที่แห่งนี้ พื้นที่แห่งนี้จึงกลายเป็นพื้นที่ชีวิตที่กลุ่มทอม-ดี้ ใช้ในการแสดงตัวตนออกมา ทั้งในแง่ของการทำความรู้จัก การทำความเข้าใจตัวเอง ก่อนจะนำมาสู่การสร้างที่ทาง การความสัมพันธ์กับเพื่อนหรือคนรัก ฉะนั้นจึงไม่น่าแปลกใจว่า ปัจจุบันพื้นที่แห่งนี้จึงกลายเป็นพื้นที่สำหรับกลุ่มหญิงรักหญิงในนิคมอุตสาหกรรม

ปัจจุบันกลุ่มทอม-ดี้ แห่งนี้ก็ยังคงมีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง ที่นอกจากจะไม่ได้ถูกมองว่าเป็นบุคคลที่แปลกแยกแตกต่างเฉกเช่นในสังคมข้างนอกแล้ว พวกเขายังได้รับการยอมรับจากเจ้าของโรงงานมากขึ้นเรื่อยๆ ในฐานะของผู้มีประสิทธิภาพในการทำงานได้ดีกว่าชายจริงหญิงแท้ พื้นที่แห่งนี้จึงกลายเป็นพื้นที่เฉพาะที่สร้างความอบอุ่นปลอดภัยแก่ตัวตนในแบบหญิงรักหญิงรักหญิงของพวกเขา ที่สำคัญตัวโรงงานเองกลับกลายเป็นพื้นที่เฉพาะที่สำคัญ ที่นำไปสู่การทำให้สังคมแห่งนี้ผลิตความเป็นทอมบอย อันผนวกเอาไว้ซึ่งระบบสังคมทอม-ดี้ที่สำคัญไปกับระบบทุน การผลิต และความเป็นเพศเอาไว้ด้วยกันอย่างแยกออกจากกันมิได้ ปรากฏการณ์การเกิดขึ้นและการขยายตัวของอัตลักษณ์ ทอมบอย แห่งนี้จึงอาจเป็นลักษณะเฉพาะทางสังคมที่แตกต่างจากปรากฏการณ์ ทอมบอย จากสังคมภายนอก เนื่องจากปัจจัยสำคัญนั่นคือตัวโรงงานเองได้ใช้ความเป็น ทอมบอย ที่เกิดขึ้นเข้ามาตอบสนองกับระบบโรงงานและระบบการผลิตให้ได้มาก

ที่สุด จึงไม่น่าแปลกที่ความสัมพันธ์ทางสังคมเหล่านี้จะพัฒนาความเป็น ทอมบอย และทำให้วัฒนธรรม ทอมบอย ดำรงอยู่ได้ตราบนานปัจจุบัน

กล่าวโดยสรุปแล้ว

การให้ความหมายกับการจัดเกลา การสร้าง และการเปิดเผยตัวตนของ ทอมบอย ใน นิคมอุตสาหกรรม จึงย่อมขึ้นอยู่กับจุดเริ่มต้นของระบบความสัมพันธ์ ความปรารถนา ความพึงพอใจทางเพศแบบรักเพศเดียวกัน โดยมีปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญของบริบทในสังคมแห่งนี้ก็คือ การที่โรงงานในนิคมอุตสาหกรรมมักจะรับแรงงานหญิงมากกว่าแรงงานชายมาตั้งแต่แรกเริ่ม สิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย การเป็นพื้นที่พิเศษ และการมีวัฒนธรรมเฉพาะในแบบโลกผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่ คงไม่ยากที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมเรื่องเพศในแบบเดิม ที่ถูกพัฒนาจนนำไปสู่การสร้างค่านิยมเรื่องเพศแบบใหม่ที่พวกเขาต้องการ ในรูปแบบของวัฒนธรรมหญิงรักหญิงให้ค่อย ๆ เติบโตขึ้น สิ่งเหล่านี้จึงล้วนส่งผลให้แรงงานที่ทำงานภายในโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่เป็นแรงงานหญิง ที่มีการอยู่ร่วมกันของผู้หญิงจำนวนมาก หรือสัดส่วนของแรงงานส่วนใหญ่ที่เป็นผู้หญิง และผู้ชายได้มีส่วนร่วมกับการกิจกรรมในชีวิตประจำวันน้อย อาจทำให้ปรากฏการณ์การหญิงรักหญิงในพื้นที่แห่งนี้ได้รับความนิยมและสามารถแสดงตนออกมาได้ง่าย

เมื่อเงื่อนไขของกระบวนการสร้างอัตลักษณ์หญิงรักหญิง มีส่วนสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับพื้นที่ของสังคมนิคมอุตสาหกรรม ทำให้เราเห็นได้ว่าบรรยากาศของสังคมแห่งนี้เป็นภาพสะท้อนให้อัตลักษณ์แบบหญิงรักหญิง โดยเฉพาะกลุ่มที่ปรากฏอยู่เป็นจำนวนมากและเป็นกลุ่มชัดเจนที่สุดนั้นเห็นจะปรากฏอยู่ในรูปแบบความสัมพันธ์ทอม-ดี้